

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 30 בספטמבר 2018

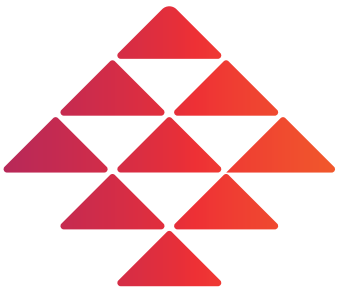
Q3

תוכן העניינים

5	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
50	3. סקירת הסיכונים
93	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקורת ונהלים
94	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
97	ג. תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2018
101	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
111	ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים
233	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
237	5. ממשל תאגידי
238	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם
253	7. נספחים
268	מילון מונחים
271	אינדקס

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה
ליום 30 בספטמבר 2018

Q3

תוכן העניינים

11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	1.1. מידע צופה פני עתיד
11	1.2. מידע כספי תמציתי
15	1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
15	1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
16	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
19	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
26	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
37	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
44	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
48	2.6. חברות מוחזקות עיקריות
50	3. סקירת הסיכונים
50	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
51	3.2. סיכון אשראי
76	3.3. סיכון שוק
87	3.4. סיכון נזילות ומימון
88	3.5. סיכון תפעולי
88	3.6. סיכון ציית
88	3.7. סיכון משפטי
89	3.8. סיכון מוניטין
89	3.9. סיכון רגולציה וחקיקה
89	3.10. סיכון כלכלי
89	3.11. סיכון אסטרטגי
89	3.12. סיכון סביבתי
89	3.13. הליכים משפטיים ואחרים
90	3.14. יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק
93	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
93	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
93	4.2. בקרות ונהלים

רשימת הטבלאות

12	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
17	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין
19	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
20	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
21	טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
22	טבלה 2-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
23	טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות
23	טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
25	טבלה 2-8: רווח כולל
26	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
26	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
27	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
27	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
28	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
29	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
29	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
29	טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
30	טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
30	טבלה 2-18: מכשירים נגזרים
31	טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
34	טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון
35	טבלה 2-21: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון
36	טבלה 2-22: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
36	טבלה 2-23: יחס מינוף
37	טבלה 2-24: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
44	טבלה 2-25: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
51	טבלה 3-1: סיכון אשראי בעייתי
51	טבלה 3-2: נכסים שאינם מבצעים
52	טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
54	טבלה 3-4: מדדי סיכון אשראי
55	טבלה 3-5: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
56	טבלה 3-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק
62	טבלה 3-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
62	טבלה 3-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
63	טבלה 3-9: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2018
64	טבלה 3-10: חשיפות עיקריות למדינות זרות
67	טבלה 3-11: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות
69	טבלה 3-12: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
70	טבלה 3-13: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
71	טבלה 3-14: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
71	טבלה 3-15: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
71	טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
72	טבלה 3-17: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
72	טבלה 3-18: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
73	טבלה 3-19: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
73	טבלה 3-20: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיס הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
74	טבלה 3-21: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים
74	טבלה 3-22: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

75	טבלה 3-23: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
76	טבלה 3-24: פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה
77	טבלה 3-25: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים
78	טבלה 3-26: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד
80	טבלה 3-27: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד
82	טבלה 3-28: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ
84	טבלה 3-29: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית
86	טבלה 3-30: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)
87	טבלה 3-31: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי בבנק ולמדד המחירים לצרכן
87	טבלה 3-32: יחס כיסוי הנזילות
88	טבלה 3-33: יתרת טך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 14 בנובמבר 2018, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, לתקופה ינואר-ספטמבר 2018.

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים גולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צרר", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתמשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.2 מידע כספי תמציתי

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 הבנק נדרש להיפרד מהחזקותיו בקבוצת ישראלכרט. הבנק נערך להפרדה של קבוצת ישראלכרט מהבנק תוך בחינת מספר חלופות (ראה [פרק חברות מוחזקות עיקריות](#) להלן). לנוכח התקדמות תהליכי ההיפרדות, ולנוכח הצפי להפסקת השליטה של הבנק בקבוצת ישראלכרט בתוך שנה, סווגה פעילות קבוצת ישראלכרט החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 כ"פעילות מופסקת". לפיכך הדוחות לתקופות השוואה הנכללים בדוחות אלה מוצגים מחדש כך שיתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
2016	2017	30.09.2017	30.09.2018	30.09.2017	30.09.2018	
מדדי ביצוע עיקריים						
7.72%	7.50%	7.82%	9.23%	5.31%	10.67%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽²⁾
*10.04%	9.44%	9.33%	9.56%	9.91%	11.02%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽³⁾⁽²⁾
6.92%	6.61%	6.79%	8.18%	4.27%	9.41%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽⁷⁾⁽²⁾
9.23%	8.55%	8.30%	8.52%	8.84%	9.75%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽⁷⁾⁽³⁾⁽²⁾
0.60%	0.59%	0.61%	0.74%	0.41%	0.84%	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
63.42%	64.96%	63.49%	59.28%	72.18%	57.61%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מפעילות נמשכת
59.42%	59.55%	59.36%	58.41%	59.74%	56.75%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים מפעילות נמשכת ⁽³⁾
2.05%	2.13%	2.12%	2.27%	2.16%	2.29%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽⁴⁾⁽²⁾
124%	122%	-	-	123%	122%	יחס כיסוי נזילות ⁽⁵⁾
ליום						
ליום 31 בדצמבר		ליום				
2016	2017	30.09.2017	30.09.2018			
11.01%	11.26%	11.26%	11.32%			יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
15.11%	14.64%	14.85%	14.77%			יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
7.25%	7.37%	7.37%	7.63%			יחס מינוף ⁽⁶⁾

* הוצג מחדש לצורך הכללה של השלכות הפחתת מס החברות כחלק מהרווח מנוטרל חריגים בשנת 2016. במסגרת הדוח התקופתי לשנת 2017 (ומצגת לשנת 2017 שפורסמה בעקבותיה) הוצגו הרווח הנקי והתשואה להון לשנים 2016 ו-2017, בנטרול הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והפסקת הפעילות בשוויץ בלבד. בשנת 2016, הוצגו הרווח הנקי והתשואה להון לשנת 2016 גם בנטרול של השלכות הפחתת מס החברות (בנוסף לנטרול עדכון ההפרשות בגין החקירה כאמור). במסגרת תהליך היערכות להגשת תשקיף מדף של הפועלים הנפקות בע"מ (זרוע ההנפקות של הבנק שהינה חברה בבעלות מלאה), התבקש הבנק על-ידי רשות ניירות-ערך להציג נתונים אלה לשנת 2016 באופן המיישם בעקבות את הרכיבים המנוטרלים האמורים.

- (1) מספרי ההשוואה, לרבות האשראי של קבוצת ישראל, הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
- (2) מחושב על בסיס שנתי.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ועלויות בגין הפסקת הפעילות בשוויץ.
- (4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר](#)) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
- (5) למידע נוסף, ראה [פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן](#).
- (6) למידע נוסף, ראה [פרק "הון הלימות הון ומינוף" להלן](#).
- (7) תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת, לאחר היפרדות מיראכרט עשויה להיות מושפעת מתהליכי התאמה של ההון בגין הפחתת נכסי סיכון בסך של כ-12 מיליארד ש"ח, כתוצאה מהיפרדות והתאמות נוספות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
2016	2017	30.09.2017	30.09.2018	30.09.2017	30.09.2018	
מדדי איכות אשראי עיקריים						
1.50%	1.36%	1.39%	1.33%	1.39%	1.33%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור ⁽¹⁾
1.83%	1.31%	1.34%	1.30%	1.34%	1.30%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.18%	0.21%	0.25%	0.17%	0.03%	0.15%	שיעור מחיקות חשבוניות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
0.07%	0.08%	0.11%	0.21%	(0.01%)	0.17%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
במיליוני ש"ח						
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד						
2,628	2,660	2,048	2,498	469	950	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
*3,417	3,348	2,440	2,588	861	980	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽³⁾
2,354	2,346	1,781	2,219	379	841	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,143	3,034	2,173	2,309	771	871	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽³⁾
7,958	8,424	6,263	6,616	2,091	2,228	הכנסות ריבית, נטו
179	202	213	424	(8)	118	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
9,121	9,076	6,743	7,611	2,247	2,634	רווח מימוני, נטו***
4,982	4,292	3,231	3,650	1,061	1,275	הכנסות שאינן מריבית
3,682	3,477	2,617	2,595	869	856	מזה - עמלות
8,207	8,260	6,028	6,086	2,275	2,018	הוצאות תפעוליות ואחרות
**4,239	**4,209	**3,184	3,126	**1,037	1,020	מזה - משכורות והוצאות נילוות
12,940	12,716	9,494	10,266	3,152	3,503	סך הכנסות
רווח נקי למניה רגילה (בש"ח)						
1.76	1.76	1.34	1.66	0.29	0.63	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת - בסיס

- * הוצג מחדש לצורך הכללה של השלכות הפחתת מס החברות כחלק מהרווח מנוטרל חריגים בשנת 2016. במסגרת הדוח התקופתי לשנת 2017 (ומצגת לשנת 2017 שפורסמה בעקבותיו) הוצג הרווח הנקי והתשואה להון לשנים 2016 ו-2017, בנטרול הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והפסקת הפעילות בשוויץ בלבד. בשנת 2016, הוצג הרווח הנקי והתשואה להון לשנת 2016 גם בנטרול של השלכות הפחתת מס החברות (בנוסף לנטרול עדכון ההפרשות בגין החקירה כאמור). במסגרת תהליך היערכות להגשת תשקיף מדף של הפועלים הנפקות בע"מ (זרוע ההנפקות של הבנק שהינה חברה בבעלות מלאה), התבקש הבנק על-ידי רשות ניירות-ערך להציג נתונים אלה לשנת 2016 באופן המיישם בעקביות את הרכיבים המנוטרלים האמורים.
- ** סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכן להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ג.3](#) בתמצית הדוחות הכספיים.
- *** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
- (1) מספרי ההשוואה, לרבות האשראי של קבוצת ישראל, הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
- (2) מחושב על בסיס שנתי.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ועלויות בגין הפסקת הפעילות בשוויץ.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן⁽¹⁾ (המשך)

ליום 31 בדצמבר		ליום			
2016	2017	30.09.2017	30.09.2018		
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מהמאזן					
448,105	454,424	449,815	447,921	סך-כל הנכסים	
80,367	86,093	85,596	77,622	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים	
71,429	65,416	64,173	57,943	ניירות-ערך	
258,691	265,853	262,356	275,806	אשראי לציבור, נטו	
7,358	6,822	7,180	7,026	סיכון אשראי בעייתי, נטו	
3,094	2,097	2,261	2,238	חובות פגומים מאזניים, נטו	
413,880	418,420	414,070	410,203	סך-כל ההתחייבויות	
338,494	347,344	342,740	341,775	מזה - פיקדונות הציבור	
4,077	3,649	3,044	4,357	פיקדונות מבנקים	
33,560	29,058	29,411	28,647	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	
34,047	35,863	35,591	37,613	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	
3,480	2,073	2,179	2,218	אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)	
נתונים נוספים					
22.9	25.6	24.7	26.6	מחיר מניה לסוף תקופה (בש"ח)	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
2016	2017	30.09.2017	30.09.2018	30.09.2017	30.09.2018
51.44	64.53	26.08	37.17	24.37	-
1.18%	1.14%	0.58%	0.57%	0.28%	0.19%
סך-הכל דיבידנד למניה (באגרות)*					
יחס עמלות לנכסים ממוצעים					

* על-פי מועד ההכרזה.

(1) מספרי השוואה, לרבות האשראי של קבוצת ישראל, הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

להלן פרטים על ההתפתחויות והשינויים העיקריים שחלו בתקופת הדוח:

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-2,498 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,048 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נבע מעלייה ברווח המימוני כתוצאה מגידול בהיקפי הפעילות, מרווחים ממכירת הלוואות וממכירת מניות וכן מהשפעת המדד. עלייה זו קוזזה מירידה בהכנסות מעמלות והכנסות אחרות וגידול בהוצאות התפעוליות ובהוצאות להפסדי אשראי.

יחס הון עצמי רוברד 1 ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם לשיעור של 11.32%, בהשוואה לשיעור של 11.26% ביום 31 בדצמבר 2017. יחס זה, גבוה מעדי ההון הנדרשים על-ידי בנק ישראל. לפרטים נוספים ראה [סעיף 2 להלן](#).

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכון הנזילות. סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכון התפעולי לרבות סיכוני טכנולוגיה ומחשוב וסיכוני סייבר. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון אסטרטגי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

להרחבה ראה [סעיף 1.4 בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2017](#).

למידע על הסיכונים ראה [פרק סקירת הסיכונים להלן, פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2017 והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) וכן [הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2018](#).

1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2017 אישרו הנהלת הבנק ודירקטוריון הבנק תוכנית אסטרטגית תלת-שנתית (לשנים 2018-2020). מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם ובישראל ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות של הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים והן מחייבות את הבנק להיערך לעתיד במטרה להעניק ללקוחותיו חוויית שירות איכותית ומתקדמת ולייצר ערך ללקוחותיו וליתר מחזיקי העניין.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות בנק ישראל לעמידה ביעדי הלימות ההון, והן היוו שיקול בגיבוש התוכנית האסטרטגית. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק לוקחת בחשבון את הזהירות המתחייבת מהסיכונים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. מטרת התוכנית האסטרטגית היא לאפשר לבנק, גם לנוכח האתגרים וחוסר היציבות בכלכלה ובמערכת הפיננסית בעולם, להמשיך להתקדם בתוואי של צמיחה יציבה והמשך ביסוס מובילות הבנק במערכת הבנקאית בישראל, תוך השאת ערך למחזיקי המניות וכלל מחזיקי העניין. תוכנית אסטרטגית זו נבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם וכן לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, והיא מתמקדת בחמש תימות מרכזיות אשר עודכנו ואושרו בסוף שנת 2016:

- 1. מובילות יוצרת ערך בישראל בפלחי לקוחות ופעילויות במיקוד** – העמקת הקשר והפעילות עם לקוחות הבנק, בהתבסס על חדשנות בשירותים ואופטימיזציה בערוצי הפעילות, העמקת הערך המוסף, יצירת פתרונות מותאמים לצורכי הלקוחות השונים וחיזוק המיקוד העסקי בפעילויות בעלות פוטנציאל.
- 2. העצמת הערך ללקוח תוך שילוב קשר אישי, אנושי וטכנולוגי** – שירות בנקאי מותאם, נגיש ואינטואיטיבי המשלב שירותים דיגיטליים מתקדמים עם שירות וייעוץ אנושי בפעילויות מורכבות ובצמתי החלטה.
- 3. בונים את המחר: בניית תשתיות, חדשנות וצמיחה בינלאומית ממוקדת** – חיזוק התשתיות לצמיחה עתידית, פיתוח יכולות טכנולוגיות מתקדמות תוך שיתופי פעולה עם הסביבה העסקית ופיתוח הפעילות המסחרית בארצות-הברית.
- 4. ערך משותף בר קיימא עם מחזיקי העניין** – קידום מהלכים עסקיים המייצרים ערך משותף לציבור ולבנק תוך הגברת השקיפות וקידום השיח עם כלל מחזיקי העניין.
- 5. פישוט ומצוינות תפעולית מתמשכת** – אופטימיזציה של כלל המשאבים, תוך פישוט ועיצוב מחדש של תהליכים מקצה לקצה להעצמת הערך ללקוח ויישום תוכנית התייעלות רב שנתית.

בנוסף לחמש התימות האסטרטגיות המרכזיות לעיל, פועל הבנק בהתאם לשלוש תימות משאבים ותשתיות אשר עודכנו ואושרו אף הן בסוף 2016:

- הבנק ימשיך לשים דגש על טיפוח וניהול המשאב האנושי ויצירת תשתית ארגונית תומכת וגמישה (Agile).
 - הבנק יפעל לקידום מצוינות בניהול פיננסי וניהול הון דינמי ומתקדם.
 - הפעילות תתבצע תוך ניהול סיכונים קפדני, ההולם את מתווה פעילות הבנק.
- הבנק ימשיך לפעול בהתבסס על ערכי היסוד של הבנק ובהלימה לעקרונות הקיימות, כפי שהוגדרו בחזון הבנק. בהקשר זה הבנק יפעל להמשיך ולהוביל, כפי שעשה בשנים האחרונות, את המערכת הפיננסית בנושא אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

להרחבה נוספת בדבר אסטרטגיית הבנק וביטוייה בתחומי פעילותו השונים ראה [פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2017](#).

תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוססת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שהנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

הכלכלה העולמית המשיכה להציג תמונה חיובית ברבעון השלישי של השנה, אם כי הולכים ומתרבים גורמי סיכון שעשויים להעיב על הצמיחה בהמשך. בין גורמים אלו ניתן לציין את החרפת מאבק הסחר בין ארצות-הברית לבין סין, שהביאה זה מכבר הן להאטה בהתרחבות הסחר העולמי והן להתמתנות של הצמיחה בסין; באירופה, טרם הושג הסכם בין בריטניה לאיחוד האירופי באשר לתנאי הפרישה מהאיחוד, וחילוקי דעות בין האיחוד האירופי לממשלה באיטליה העלו אף הן את חששות המשקיעים; עליית הריבית בארצות-הברית הגבירה את הלחץ על השווקים המתעוררים שסבלו מבריחת הון. הצטברות גורמים אלו, הביאה לירידות שערים חדות יחסית בשוקי המניות בעולם במהלך חודש אוקטובר. כפי שצוין, חרף גורמי הסיכון, הנתונים בפועל הם עדיין טובים בעיקרם, בארצות-הברית הצמיחה הסתכמה ברבעון השלישי בשיעור שנתי של 3.5%, ובאירופה הצמיחה האטה לשיעור שנתי של 0.6%, אך שיעור האבטלה המשיך לרדת. האינפלציה נותרה יציבה הן בארצות-הברית והן באירופה ברמה שנתי של 2.2% ו-0.9% בהתאמה (נתוני ספטמבר, אינפלציה לביה). הבנקים המרכזיים נמצאים בתהליך של נסיגה הדרגתית מהמדיניות המרחיבה, אך הפערים בין המדינות הם גדולים: הפד בארצות-הברית העלה בחודש ספטמבר את הריבית לרמה של 2.25%, וחברי הפד מעריכים שהריבית תחצה את רמת ה-3% בשנה הבאה. מנגד, באירופה הריבית טרם עלתה, והבנק המרכזי מעריך כי מדיניות ההרחבה הכמותית תגיע השנה לסיימה. בין שני קצוות אלו נמצאת שורה של מדינות מפותחות בהן הריבית עלתה באופן מתון כמו אנגליה, קנדה וצ'כיה.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

האינדיקטורים לפעילות הכלכלית ברבעון השלישי שהתפרסמו עד כה מצביעים על צמיחה נאה, אם כי מסתמן שאולי מעט איטית מזו של אשתקד. ההאטה בולטת בעיקר בנתוני היצוא התעשייתי שירד בשיעור דולרי של 3% לעומת הרבעון השני. חלק מהאינדיקטורים לצריכה הפרטית מצביעים אף הם על האטה בקצב ההתרחבות. מנגד, יצוא השירותים המשיך לגדול, וגם רוב רכיבי יבוא הסחורות נמצאים במגמת עלייה. נתוני שוק העבודה מצביעים על מצב של תעסוקה מלאה - שיעור האבטלה התייצב בשני הרבעונים האחרונים ברמה של 4%, תוך עלייה בשיעור שנתי של כ-4% בשכר הממוצע במשק.

הנדל"ן למגורים

ענף הנדל"ן למגורים נמצא בתהליך של שינוי שמקורו במדיניות הממשלתית. הכבדת המיסוי על המשקיעים בנדל"ן, ושיווקי קרקעות שברובם מיועדים לפרויקטים של מחיר למשתכן, הגבירו את אי-הוודאות בענף. מכירת הדירות החדשות בחודשים יולי ואוגוסט הייתה דומה בהיקפה לזו של ממוצע הרבעון השני של השנה, אולם רמה זו נמוכה בכ-12% מזו של הרבעון המקביל אשתקד. הנתונים עד כה מצביעים על האטה בהתחלות הבנייה לרמה שנתי של כ-42 אלף יחידות במחצית הראשונה של השנה, זאת לעומת התחלות בנייה של כ-50 אלף יחידות בשנת 2017. ההאטה בהתחלות הבנייה משקפת עלייה באי-הוודאות בענף, וכן היא הושפעה מכך שהקרקעות ששווקו במסגרת מחיר למשתכן הן ברובן ללא היתרי בנייה. ייתכן על כן, שככל שיבשילו פרויקטים אלו נראה עלייה בהתחלות הבנייה וברכישת דירות חדשות. סקר מחירי הדירות של הלמ"ס מצביע על ירידת מחירים בשיעור של 1.1% ב-12 החודשים האחרונים.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי ברמה של 0.1%. חברי המועצה המוניטרית ציינו כי הריבית נותרה ללא שינוי בשל האפשרות שהאינפלציה תרד מתחת לגבול התחתון של היעד במהלך הרבעון האחרון של השנה. יחד עם זאת גוברת ההערכות שהריבית תעלה באחת מהחלטות הקרובות, זאת לאור המגמות בעולם, בלימה של ייסוף השקל וצפי להתבססות של האינפלציה ביעד. שוק ההון החל לתמוך העלאות ריבית מתונות בשנה הקרובה. הגירעון התקציבי הסתכם בחודשים ינואר-ספטמבר 2018 ב-24.1 מיליארד ש"ח, לעומת גירעון של 4.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הוצאות הממשלה גדלו בשיעור גבוה של 7%, וההכנסות ממסים קטנו ב-2.4%, זאת בעיקר על רקע גבייה חריגה בשנה שעברה שמקורה במבצע המס על דיבידנדים ותקבולי מס ממכירת חברת מובילאי. בנטרול השפעות חד-פעמיות גביית המס גבוהה בכ-3% מזו של אשתקד, שיעור שדומה לצמיחת המשק בתקופה זו. הגירעון התקציבי ב-12 החודשים האחרונים עלה לשיעור גבוה של 3.4% מהתוצר. שיעור זה חורג מיעד הגירעון לשנה זו, אם כי נתון זה הושפע מגביית מס נמוכה בחודש ספטמבר בשל עיתוי החגים.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" עלה ברבעון השלישי של שנת 2018 בשיעור של 0.2%. המדד לחודש ספטמבר 2018 רשם עלייה של 0.1%. האינפלציה בשנה האחרונה עמדה על שיעור של 1.2% (בהתייחס למדד בגין), והמדד ללא אנרגיה עלה ב-0.9%. האינפלציה התמקמה בגבול התחתון של היעד, זאת בהשפעה של הוזלות במחירים של מוצרים מיובאים: ריהוט וציוד לבית והלבשה והנעלה. יתר סעיפי המדד מושפעים יותר מעלויות השכר בארץ, ואלו מתייקרים בקצב מהיר יותר. סעיף הדיור עלה בשנה האחרונה בשיעור של 1.8%, והוא היה בעל התרומה הבולטת לעליית המדד בשנה האחרונה. ניתן להעריך שחזרת האינפלציה לתחום היעד הושפעה מהתייצבות שער החליפין של השקל, עליית מחירי האנרגיה, ועלויות השכר במשק. כמו-כן השפעת המדיניות הממשלתית להפחתת יוקר המחיה על המחירים הייתה מצומצמת ביחס לשנים האחרונות.

השקל התחזק ברבעון השלישי של שנת 2018 בשיעור של 0.6% מול הדולר האמריקאי. מול סל המטבעות האפקטיבי התחזק השקל ב-2.7%, זאת בעיקר על רקע היחלשות במטבעותיהם של השווקים המתעוררים. בחודש אוקטובר נרשם פחות בשיעור של 2.6% מול הדולר. ירידה חדה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, ופער הריביות שנפתח בין השקל לדולר, פועלים להחלשת הלחצים לייסוף השקל, ובנק ישראל צמצם מאוד את רכישות מטבע-החוץ. ברבעון השלישי של שנת 2018 בנק ישראל רכש מטבע-חוץ בהיקף נמוך של 189 מיליון דולר בלבד, כולם כחלק מהתוכנית לקיזוז השפעות הגז הטבעי על שער החליפין.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

שוקי הכספים וההון

ברבעון השלישי של השנה נרשמו עליות שערים במרבית מדדי המניות בעולם. מדד ה-S&P500 עלה בשיעור של 7.2%, מדד המניות האירופי ה-EUROPESTOXX50 עלה ב-0.9% ומדד ת"א 125 עלה ב-0.9%. מדד השווקים המתעוררים (EEM) ירד ברבעון זה בשיעור של 2%. בחודש אוקטובר התהפכה כאמור המגמה וירידות שערים חדות פקדו את מרבית השווקים: מדד ה-S&P500 ירד בשיעור של 6.9%, ומדד ת"א 125 ירד ב-3.2%. אחד הגורמים שעשויים להסביר את ירידות השערים בשוקי המניות, הוא התגברות הציפיות לעליית ריבית שבאו לידי ביטוי בעליית התשואות לפדיון באגרות-חוב הממשלתיות לטווחים השונים. בארצות-הברית העלייה הייתה בולטת - תשואות האיגרת לטווח 10 שנים עלתה לרמה של 3.06% לעומת 2.86% בסוף חודש יוני. באירופה ובישראל עליית התשואות הייתה מתונה יותר, ועמדה על כ-10 נקודות בסיס. התשואה לעשר שנים הגיעה בישראל בסוף חודש ספטמבר לרמה של 2.2%. מחזורי המסחר היומיים במניות והמירים בתל-אביב עלו ברבעון השלישי של שנת 2018 לרמה של 1,368 מיליון ש"ח לעומת 1,308 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

טבלה 1-2: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

לשנת 2017	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2017	2018	2017	2018	
0.3%	0.2%	1.1%	(0.5%)	0.2%	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים הידוע
(9.8%)	(8.2%)	4.6%	0.9%	(0.6%)	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
(0.9%)	0.2%	1.2%	4.3%	(1.4%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה שטרלינג
(5.6%)	(3.7%)	4.6%	(0.5%)	1.1%	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השווייצרי
2.7%	2.8%	1.5%	4.3%	(0.9%)	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(15.4%)	(9.2%)	(34.1%)	(0.5%)	(24.4%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה התורכית

נתונים על ריבית בנק ישראל:

30.06.17	30.09.17	31.12.17	30.06.18	30.09.18	
0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	שיעור הריבית בסוף התקופה

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית) סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017. הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- **סיכון הציות:** המשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים על בנקים ברחבי העולם בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. קבוצת הבנק נתונה למספר חקירות של רשויות אמריקאיות. הבנק מעריך כי היקף הקנסות שיוטלו על קבוצת הבנק בקשר לחקירות המתקיימות גדולים משמעותית מסכום ההפרשה הקיים בדוחות הכספיים. קנסות משמעותיים מאד עלולים לפגוע בתוצאות הבנק. לפרטים בדבר תביעות משפטיות וחקירות ראה [ביאור 10 ג](#) ו-[10 ד](#). בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018 - בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים והחקירה בנושא FIFA. הסדר או הסדרים מוסכמים עם הרשויות האמריקאיות יכול שיהיו מסוג של Non-Prosecution Agreement, Deferred Prosecution Agreement או Plea Agreement. סוג ההסדר, אם יושג, עשוי גם הוא להשפיע על הבנק באופן שהסדר חמור עלול לפגוע בעסקי הבנק.
- **סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- **הסביבה הרגולטורית בארץ:** בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות ובפרט החובה של הבנק להיפרד מחברות כרטיסי האשראי שלו והשינויים המשמעותיים בתחום פעילות זה, כמו גם נידוד חשבונות בנק ו-Open API עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק. לפרטים אודות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל התשע"ז-2017 ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018.
- **הסביבה הרגולטורית בחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם.
- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים והפנית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקרות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית.
- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות חדשה מגופים טכנולוגיים, טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי יש בכוחם ליצור השפעה משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם, זאת במקביל לשינויים רגולטוריים ותחרותיים אחרים בתחום. הבנק פועל לעדכון התוכנית האסטרטגית תוך ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד כדי לתת מענה למכלול האיומים.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [סעיף 3.13 להלן](#).

2.1.3. גילוי בדבר הפניות תשומת לב רואי החשבון המבקרים

לעיתים, מוצא רואי החשבון המבקר לנכון לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 10 ב(ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, לביאור 10 ג. בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ולביאור 10 ד. בדבר החקירה בנושא FIFA.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-2,498 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,048 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמה בכ-9.2% בהשוואה לשיעור של כ-7.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18		30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
10.6%	7,862	8,697	17.3%	2,467	2,895	הכנסות ריבית
30.1%	(1,599)	(2,081)	77.4%	(376)	(667)	הוצאות ריבית
5.6%	6,263	6,616	6.6%	2,091	2,228	הכנסות ריבית, נטו
107.3%	480	995	160.3%	156	406	הכנסות מימון שאינן מריבית
12.9%	6,743	7,611	17.2%	2,247	2,634	רווח מימוני, נטו*
99.1%	213	424	(1,575.0%)	(8)	118	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
10.1%	6,530	7,187	11.6%	2,255	2,516	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
(3.5%)	2,751	2,655	(4.0%)	905	869	עמלות והכנסות אחרות*
1.0%	6,028	6,086	(11.3%)	2,275	2,018	הוצאות תפעוליות ואחרות
15.5%	3,253	3,756	54.5%	885	1,367	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
4.9%	1,511	1,585	3.8%	528	548	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
24.6%	1,742	2,171	129.4%	357	819	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
(38.5%)	13	8	(100.0%)	5	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
24.2%	1,755	2,179	126.2%	362	819	רווח נקי מפעילות נמשכת
4.5%	267	279	21.1%	90	109	רווח נקי מפעילות מופסקת ⁽¹⁾
						רווח נקי:
21.6%	2,022	2,458	105.3%	452	928	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
						הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה מפעילות נמשכת
53.8%	26	40	29.4%	17	22	המיוחס לבעלי מניות הבנק
22.0%	2,048	2,498	102.6%	469	950	תשואת הרווח הנקי
18.0%	7.8%	9.2%	100.9%	5.3%	10.7%	

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.
 (1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

2.2.1. התפתחות ההכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי במדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
	30.09.17*	30.09.18	30.09.17*	30.09.18		
השינוי	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
10.63%	8,070	8,928	17.21%	2,539	2,976	הכנסות ריבית
30.17%	(1,601)	(2,084)	77.66%	(376)	(668)	הוצאות ריבית
5.80%	6,469	6,844	6.70%	2,163	2,308	הכנסות ריבית, נטו
107.29%	480	995	160.26%	156	406	הכנסות מימון שאינן מריבית
10.68%	(206)	(228)	11.11%	(72)	(80)	בניכוי רווח מימוני מפעילות מופסקת
12.87%	6,743	7,611	17.22%	2,247	2,634	סך הרווח המימוני המדווח
						בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
(13.71%)	124	107	(65.38%)	26	9	הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
78.68%	136	243	328.21%	39	167	רווח מהשקעות במניות
1,350.00%	4	58	-	-	-	רווחים בגין הלוואות שנמכרו
(232.00%)	(75)	99	(484.00%)	(25)	96	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
	-	56	(400.00%)	(2)	6	הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים ⁽²⁾
197.88%	189	563	631.58%	38	278	סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
7.54%	6,554	7,048	6.65%	2,209	2,356	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾

* מספרי ההשוואה הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.

(2) השפעת חיסוי האימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו. כמו-כן, נכללו בסעיף זה השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים.

(3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.

מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה של 19 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2018 בהשוואה להוצאה של 67 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2017. הכנסה של 123 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2018, בהשוואה להכנסה של 23 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2017.

הכנסות המימון מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו בסך של 7,048 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 6,554 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה ברובה בשל גידול בהיקף פעילות האשראי הקמעונאי והאשראי לדיור וכן מעלייה בפעילות העסקית. כמו-כן, חל גידול בהכנסות מהצמדה למדד כתוצאה משיעור עליית המדד הידוע לעומת התקופה המקבילה אשתקד ובמרווחים הפיננסיים בפיקדונות מטבע-חוץ בשל עליית הריבית.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של 7,611 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 6,743 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית הרווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל וכן מגידול ברווח מהשקעה במניות. בנוסף, חל גידול ברווח מהלוואות שנמכרו, בעיקר בשל מכירת חוב שסווג כפגום. כמו-כן, חלה עלייה משינוי בפרטים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. בנוסף, חלה עלייה בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית*

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
30.09.17		30.09.18		30.09.17		30.09.18		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה) ריבית	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה) ריבית	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה) ריבית	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
2.75%	8,070	3.01%	8,928	2.61%	2,539	3.02%	2,976	הכנסות ריבית
0.85%	(1,601)	1.13%	(2,084)	0.59%	(376)	1.09%	(668)	הוצאות ריבית
1.90%	6,469	1.88%	6,844	2.02%	2,163	1.93%	2,308	הכנסות ריבית, נטו
2.20%		2.31%		2.22%		2.33%		יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 חלה עלייה בהכנסות ובהוצאות ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר נבעה מעלייה בשיעור הריבית הדולרית וכן בשל גידול בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, בהכנסות ריבית חלה עלייה שנבעה מגידול בהיקפי האשראי. מנייתו השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בין תשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 לבין התקופה המקבילה אשתקד עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-364 מיליון ש"ח והשינויים בשיעורי הריבית גרמו לגידול בסך של כ-11 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של 424 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 213 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בהפרשה הפרטנית, נטו נרשמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הכנסה בסך של 231 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 366 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בסעיף זה נבעה מקטון בהכנסות מגביית חובות שנמחקו בעבר, בעוד שבהוצאה הפרטנית לא חל שינוי. ההוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית הסתכמה לסך של 655 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018, בהשוואה להוצאה בסך של 579 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר עקב גידול במחיקות האוטומטיות.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה [פרק "המבנה והתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון"](#) בדוח הדירקטוריון. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאור 6](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 5-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18	30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18	
במיליוני ש"ח				
548	542	176	167	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(914)	(773)	(409)	(289)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבוניות
(366)	(231)	(233)	(122)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
579	655	225	240	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבוניות, נטו
213	424	(8)	118	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:				
(157)	33	(125)	(37)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(9)	31	(4)	20	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
378	362	120	135	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
1	(2)	1	-	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי בבנקים וממשלות
213	424	(8)	118	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב-%				
שיעור הוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור:				
0.28%	0.26%	0.27%	0.24%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.57%	0.58%	0.61%	0.59%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.11%	0.21%	(0.01%)	0.17%	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.25%	0.17%	0.03%	0.15%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
17.81%	12.44%	2.06%	10.94%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבוניות.

(1) לא כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-2,655 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,751 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הירידה בסעיף הכנסות אחרות נבעה מרישום הכנסה בסך של-48 מיליון ש"ח ממכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של סניף מיאמי בתקופה המקבילה אשתקד, וכן מירידה מפעילות בשוק ההון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 6-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18		30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
						עמלות
(2.3%)	705	689	(1.3%)	233	230	דמי ניהול חשבונות
(5.2%)	575	545	(7.9%)	189	174	פעילות בניירות-ערך
7.9%	202	218	8.0%	75	81	כרטיסי אשראי, נטו
(5.8%)	189	178	(14.5%)	55	47	טיפול באשראי
3.3%	425	439	4.9%	142	149	עמלות מעסקי מימון
1.0%	521	526	0.0%	175	175	עמלות אחרות
(0.8%)	2,617	2,595	(1.5%)	869	856	סך-הכל עמלות תפעוליות
(55.2%)	134	60	(63.9%)	36	13	סך-הכל אחרות
(3.5%)	2,751	2,655	(4.0%)	905	869	סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות

(1) מספרי ההשוואה הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-6,086 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,028 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-1.0%.

טבלה 7-2: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18		30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
						הוצאות שכר
(3.0%)	*2,890	2,802	(5.3%)	*940	890	שכר
10.2%	294	324	34.0%	97	130	מענקים ותגמול מבוסס מניית
(1.8%)	*3,184	3,126	(1.6%)	*1,037	1,020	סך-הכל שכר
2.2%	1,005	1,027	3.3%	330	341	אחזקה ופחת בניינים וציוד
5.1%	*1,839	1,933	(27.6%)	*908	657	הוצאות אחרות
1.0%	6,028	6,086	(11.3%)	2,275	2,018	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

* סיווג מחדש של רכיבי עלות אקטואריים מסוימים של ההטבות לעובדים מהוצאות שכר להוצאות אחרות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 3.ג.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.
 (1) הרבעון השלישי של שנת 2018 כולל סך של 30 מיליון ש"ח בגין הפסקת הפעילות בבנק הפועלים שיוץ (הוצאה בסך 110 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2017 והוצאה בסך 21 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2017).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

הוצאות השכר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-3,126 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,184 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 1.8%.

הירידה בהוצאות השכר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-1,027 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,005 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה מגידול בהוצאות הפחת של נכסי היוון תוכנה ומחשבים, כתוצאה מגידול בהיקף הפיתוח הטכנולוגי.

ההוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-1,933 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,839 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה מגידול בהוצאות המשפטיות הקשורות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים וכן מעלייה בהוצאות מחשב, עמלות ושיווק ופירסום. מנגד, חלה ירידה בהוצאות תקשורת ובהוצאות בגין תביעות משפטיות.

ההפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של 1,585 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,511 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור המס האפקטיבי של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הגיע ל-42.2% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.19% וזאת בשל הוצאות לא מוכרות, הפסדים שלא נכלל בגינם מס נדחה ומסים בגין שנים קודמות עקב גביית חובות שנמחקו בעבר.

הרווח הנקי מפעילות מופסקת הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של 279 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 267 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בחלקם בהפסד בסך של 40 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד בסך של 26 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של 2,498 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,048 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-1.87 ש"ח, בהשוואה ל-1.54 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 8-2: רווח כולל

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18	30.09.17 ⁽¹⁾	30.09.18	
במיליוני ש"ח				
2,022	2,458	452	928	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
26	40	17	22	הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,048	2,498	469	950	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:				
315	(577)	84	24	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
2	(1)	2	3	התאמות מתרגום דוחות כספיים* נטו, לאחר השפעת גידורים**
(3)	194	(96)	(59)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים***
1	-	-	-	רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
315	(384)	(10)	(32)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(106)	147	-	39	השפעת המס המתייחס
209	(237)	(10)	7	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	-	1	-	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
209	(237)	(9)	7	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
2,231	2,221	442	935	הרווח (הפסד) הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
26	40	18	22	ההפסד (הרווח) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,257	2,261	460	957	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

*** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(1) כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הרווח הכולל הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של 2,261 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,257 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה. הרווח הכולל הושפע בעיקר מגידול ברווח הנקי וכן מהשפעות עליית הריבית שהביאו להקטנת ההתחייבויות האקטואריות מחד, ומאידך מירידה ביתרת התאמות ניירות-ערך זמינים למכירה, כתוצאה מירידה במחירי ניירות-ערך בבורסות בישראל ובחו"ל (בעיקר אגרות-חוב ממשלתיות) ומימוש ניירות-ערך בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם ב-447.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-454.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017.

טבלה 9-2: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

שינוי מיום		יתרה ליום			
31.12.17 ⁽¹⁾	30.06.18	31.12.17 ⁽¹⁾	30.06.18	30.09.18	
					במיליוני ש"ח
(1.4%)	(0.8%)	454,424	451,366	447,921	סך-כל הנכסים
3.7%	1.2%	265,853	272,458	275,806	אשראי לציבור, נטו
(9.8%)	(6.8%)	86,093	83,261	77,622	מזומנים ופיקדונות בבנקים
(11.4%)	(2.8%)	65,416	59,616	57,943	ניירות-ערך
9.2%	5.8%	13,429	13,866	14,665	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
(1.6%)	(1.1%)	347,344	345,717	341,775	פיקדונות הציבור
(1.4%)	(4.3%)	29,058	29,949	28,647	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
2.5%	2.8%	14,434	14,394	14,794	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
4.9%	2.6%	35,863	36,654	37,613	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

(1) מספרי ההשוואה הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

2.3.1 מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 10-2: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

השינוי	ליום		
	31.12.17	30.09.18	
במיליוני ש"ח			
5.6%	64,843	68,457	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
(1.4%)	54,072	53,290	אנשים פרטיים - אחר
8.8%	46,144	50,197	בינוי ונדל"ן
9.8%	26,741	29,364	מסחר
1.6%	17,439	17,721	תעשייה
(2.8%)	17,864	17,355	שירותים פיננסיים
3.5%	51,560	53,349	אחר
8.8%	(12,810)	(13,938)	בניכי יתרות ששווה כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
3.7%	265,853	275,795	סך-הכל

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.2](#). "מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

חבויות בעייתיות טבלה 11-2: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.17		30.09.18			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני
במיליוני ש"ח					
3,286	620	2,666	3,403	606	2,797
סיכון אשראי פגום					
1,663	200	1,463	1,633	193	1,440
סיכון אשראי נחות ⁽²⁾					
3,385	825	2,560	3,526	635	2,891
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת					
(289)	-	(289)	(298)	-	(298)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת ⁽³⁾					
8,045	1,645	6,400	8,264	1,434	6,830
סך סיכון אשראי בעייתי*					
6,822	1,495	5,327	7,026	1,309	5,717
סיכון אשראי בעייתי נטו					
913	-	913	878	-	878
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾					

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 (3) לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 חלה עלייה בסך החבויות הבעייתיות בשיעור של 3%. למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.1](#). "חבויות בעייתיות" בסקירת הסיכונים להלן.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 12-2: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום	
	*31.12.17	30.09.18
	במיליוני ש"ח	
	הכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים	
(48.8%)	1,825	934
אשראי תעודות		
(1.4%)	52,983	52,255
ערבויות והתחייבויות אחרות**		
6.8%	13,799	14,741
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק		
6.3%	37,604	39,990
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו		
11.6%	44,093	49,198
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות***		
5.7%	23,104	24,429
יתרות חוזי מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים המיוחסים לפעילות מופסקת		

- * מספרי ההשוואה הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.
 ** כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,098 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.17: 13,705 מיליוני ש"ח).
 *** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעו"ף בסך 225 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.17: 311 מיליוני ש"ח).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות ושיאין סחירות בפיזור נרחב. ניירות הערך הסתכמו ביום 30 בספטמבר 2018 בכ-57.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-65.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017, ירידה בשיעור של כ-11.4% שנבעה בעיקר ממכירה ופדיון, נטו, של אגרות-חוב סחירות של ממשלת ישראל בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר ואגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית בתיק הזמין למכירה, שקוזזה בחלקה על-ידי רכישה של אגרות-חוב קונצרני בתיק הזמין למכירה.

הסכום כולל, בין היתר, החזקה בכ-9.47% ממניות כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (שהינה תאגיד מדווח). החזקה זו נמכרה במלואה בחודש נובמבר 2018 בתמורה לכ-326 מיליון ש"ח, המשקפת רווח לפני מס של כ-119 מיליון ש"ח, אשר ייכלל בדוחות הכספיים של הבנק לרבעון הרביעי לשנת 2018. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים שפרסם הבנק ביום 16 באוקטובר 2018 וביום 8 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא: 093325-01-2018 ו-101698-01-2018, בהתאמה).

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 13-2: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר		
% מסך	הערך במאזן	% מסך	הערך במאזן	% מסך	הערך במאזן	% מסך	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 30 בספטמבר 2018								
58.6%	33,958	-	-	52.0%	30,155	6.6%	3,803	אגרות-חוב ממשלת ישראל
17.2%	9,988	-	-	17.1%	9,925	0.1%	63	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.5%	865	-	-	1.5%	862	0.0%	3	אגרות-חוב ממשלת - מדינות זרות אחרות
77.3%	44,811	-	-	70.7%	40,942	6.7%	3,869	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
1.0%	585	0.7%	396	0.3%	189	-	-	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
18.1%	10,481	-	-	18.1%	10,479	0.0%	2	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
19.1%	11,066	0.7%	396	18.4%	10,668	0.0%	2	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
3.6%	2,066	-	-	3.5%	2,024	0.1%	42	מניות ⁽¹⁾
100.0%	57,943	0.7%	396	92.6%	53,634	6.8%	3,913	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2017								
62.1%	40,597	-	-	54.3%	35,528	7.7%	5,069	אגרות-חוב ממשלת ישראל
18.4%	12,039	-	-	18.3%	11,973	0.1%	66	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.7%	1,129	-	-	1.7%	1,124	0.0%	5	אגרות-חוב ממשלת - מדינות זרות אחרות
82.2%	53,765	-	-	74.3%	48,625	7.9%	5,140	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
1.4%	898	0.6%	423	0.7%	475	-	-	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
13.1%	8,553	-	-	13.1%	8,550	0.0%	3	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
14.4%	9,451	0.6%	423	13.8%	9,025	0.0%	3	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
3.4%	2,200	-	-	3.3%	2,133	0.1%	67	מניות ⁽¹⁾
100.0%	65,416	0.6%	423	91.4%	59,783	8.0%	5,210	סך-הכל ניירות-ערך

(1) מספרי השוואה הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 1.ב15](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 14-2: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

31.12.17		30.09.18		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
5.0%	470	4.7%	519	כרייה וחציבה
10.9%	1,026	3.8%	415	תעשייה
3.0%	279	4.1%	455	חשמל ומים
2.6%	246	2.8%	310	מידע ותקשורת
72.2%	6,821	77.7%	8,595	בנקים ומוסדות פיננסיים
6.3%	609	7.0%	772	אחרים
100.0%	9,451	100.0%	11,066	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, ראה [ביאור 5](#).

פיקדונות

טבלה 15-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.17	30.09.18	
	במיליוני ש"ח		
(1.60%)	347,344	341,775	פיקדונות הציבור
19.40%	3,649	4,357	פיקדונות מבנקים
(8.75%)	320	292	פיקדונות הממשלה
(1.39%)	351,313	346,424	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמה בסך של כ-346 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-351 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017. הקיטון נובע מירידה בפיקדונות של גופים מוסדיים שקוזז בגידול מפיקדונות מאנשים פרטיים.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 16-2: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.17	30.09.18	
	במיליוני ש"ח		
5.01%	863,842	907,085	ניירות-ערך ⁽¹⁾
(10.11%)	98,568	88,602	נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול ⁽²⁾
(3.69%)	84,627	81,502	נכסי קרנות נאמנות ⁽³⁾

- (1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
- (2) הבנק החליט להפסיק את פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות המנהלות להן הוא מעמיד שירותי תפעול. הפסקת הפעילות לא תבצע באופן מיידי אלא בתהליך הדרגתי מול כל הגורמים הרלוונטיים. לפרטים נוספים ראה [מגזר ניהול פיננסי, בפרק "מגזר פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגידי.
- (3) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו ב-28.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-29.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של כ-1.4%, שנבע מפירעון כתבי התחייבות נדחים בסכום קרן כולל של כ-0.5 מיליארד ש"ח.

טבלה 17-2: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 30 בספטמבר 2018		
הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	
במיליוני ש"ח				
11,538	14,820	12,079	15,382	כתבי התחייבות נדחים
13,847	14,238	13,010	13,265	אגרות-חוב
25,385	29,058	25,089	28,647	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

גיוס אגרות-חוב ומכשירי הון בכירים מתבצע בהתאם לצרכי הבנק ולשם תמיכה בתוכנית העבודה של הבנק (לרבות בצמיחת הפעילות) וניהול המקורות ההוניים, תוך עמידה ביעדי הלימות הון עם שולי ביטחון, ובהתחשב גם בצרכי מיחזור והחלפת מכשירים הוניים ומכשירי חוב ישנים בחדשים. הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הנפקות של הבנק) ביצעה בחודש אפריל 2018 הנפקה פרטית למשקיעים מוסדיים של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים כמפורט להלן: (א) אגרות-חוב צמודות מדד (סדרה 35) ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 0.6% ממועד רישומם למסחר בבורסה בסכום קרן כולל של כ-2.2 מיליארד ש"ח לפירעון בשנת 2028; ו-(ב) כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה יח'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 1.42% ממועד רישומם למסחר בבורסה בסכום קרן כולל של כ-1.1 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2028 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2023). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי מחיקת קרן באופן חלקי או מלא במקרה שיחס ההון העצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. בנוסף, בחודש יוני 2018 השלימה הפועלים הנפקות הנפקה לציבור של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה יט') הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 1.59% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2028 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בתום שנת 2023). כתבי התחייבות אלה כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בדומה לכתבי התחייבות הנדחים (סדרה יח') כאמור לעיל והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. בחודש נובמבר 2018 עדכן דירקטוריון הבנק את מסגרת הגיוסים של מכשירי חוב והון משני ליתרת שנת 2018. הבנק נערך לגיוס של חוב והון משני בשבועות הקרובים.

טבלה 18-2: מכשירים נגזרים

31.12.17			30.09.18			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
697,737	7,071	6,739	786,600	4,932	5,125	חוזי ריבית
231,527	4,088	4,348	242,761	3,053	3,599	חוזי מטבע
45,470	904	914	43,655	1,170	1,172	חוזים בגין מניות
697	11	12	824	32	32	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
975,431	12,074	12,013	1,073,840	9,187	9,928	סך-הכל

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 30 בספטמבר 2018 הינו 1,333,703,474 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 3,673,637 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר"). מחזיקת היתר השליטה בבנק למועד זה הינה גבי שרי אריסון, המחזיקה באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות") כ-20.01% ממניות הבנק (וכ-20.06% מזכויות ההצבעה, בשל ניכוי המניות באוצר). ביום 4 בספטמבר 2018 נמסרה לבנק הודעת אריסון החזקות לפיה, בין היתר, גבי אריסון קיבלה מבנק ישראל היתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק, שיאפשר את ביזור גרעין השליטה בבנק ויחליף את היתר הקיים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בבנק, שניתן לגבי אריסון בעבר, וזאת במועד המוקדם מבין 31 בדצמבר 2018 או מועד ההעברה הראשונה של אמצעי שליטה בבנק שכתוצאה ממנה תפחת ההחזקה של גבי אריסון בכל סוג של אמצעי שליטה בבנק מ-20%. בהתאם, במועד האמור צפוי הבנק להפוך לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשת גבי אריסון למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה, השינוי הצפוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "עניינים אחרים"](#) להלן.

דיבידנדים

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה. בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגבי; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23 לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה [פרק הלימות הון להלן](#).

על-פי תנאי שטר הון נדחה היה והושעו תשלומי הריבית בגין שטר הון זה, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות, ובין אם הוא הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור. בהיתר נגיד בנק ישראל לרכישת השליטה בבנק על-ידי קבוצת אריסון נקבע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 30 ביוני 1997 (ערב רכישת השליטה), אלא אם כן הפיקוח על הבנקים הסכים לכך מראש ובכתב. יתרת העודפים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמה ב-30,468 מיליון ש"ח, מהם סך של כ-2,734 מיליון ש"ח אינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד כאמור.

סמוך לפני מועד אישור הדוחות הכספיים, הודיע הפיקוח על הבנקים לבנק, כי לאור אי הוודאות הרבה בנושא חקירת הרשויות האמריקאיות, ומטעמי זהירות ושמרנות, סבור הפיקוח על הבנקים כי לעת הזו אין מקום לחלוקת דיבידנד על-ידי הבנק. בהתאם, ובהמשך לכך שמטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחי הרבעון השני 2018, לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד גם מרווחי הרבעון השלישי של שנת 2018, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. ראה גם [ביאור 9](#) לתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 19-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
23.05.2018	12.06.2018	18.825	251
25.03.2018	11.04.2018	18.345	245
27.11.2017	14.12.2017	14.08	188
14.08.2017	31.08.2017	24.365	325
23.05.2017	13.06.2017	22.980	307
29.03.2017	18.04.2017	3.105	41

2. הלימות הון

גישה הבנק להערכת הלימות הון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני נזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, נוכח מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנת 2017 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עמד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 50%. בשנת 2018 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 100% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 40%.

יעד הלימות ההון

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מזעריים נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי של 13.5% וזאת, החל מיום 1 בינואר 2017. בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2015 התווספה ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים. דרישה זו יושמה בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי הנתונים ליום 30 בספטמבר 2018, הינם 10.24%-13.74%, בהתאמה.

תכנון הון ויעדי הלימות הון שנקבעו על-ידי הבנק

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיסת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). בנוסף, במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

בהמשך לאמור ועל פי החלטת דירקטוריון הבנק, יעד יחס הון עצמי רובד 1 החל מיום 31 בדצמבר 2017 עומד על 10.75%.

למידע נוסף בדבר תהליך ה-ICAAP ויעדי הלימות ההון, ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#).

התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת התייעלות"). בהתאם להוראת התייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד חמש שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. השפעת עלויות תוכנית התייעלות על יחסי הלימות ההון, המוערכת בכ-0.17% ליום 30 בספטמבר 2018, נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

בהמשך להוראת התייעלות, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה והנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי (להלן: התייעלות בתחום הנדל"ן).

במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות הון.

הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2019.

דרישות הון בגין חובות בביטחון נכס למגורים

ביום 15 במרץ 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 203 בנושא חובות בביטחון נכס למגורים, לפיו הלוואות המובטחות במלואן על-ידי משכנתאות על נכס למגורים בשיעור מימון הגבוה מ-60%, תשוכללנה בשיעור של 60%. ההוראה נכנסה לתוקף ביום פרסומה וחלה על הלוואות בביטחון נכס למגורים אשר ניתנו מיום 15 במרץ 2018.

הנפקה של כתבי התחייבות נדחים מחיקים

בחודשים אפריל ויוני 2018 הבנק הנפיק שתי סדרות של כתבי התחייבות נדחים מחיקים המהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. לפרטים אודות הנפקות של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שביצעה הפועלים הנפקות, ראה [סעיף אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים לעיל](#).

רכישה עצמית של ניירות-ערך

בחודש יוני 2018 השלים הבנק את ביצועה של תוכנית רכישה עצמית של מניות במסגרתה נרכשו 1 מיליון מניות רגילות של הבנק לצורך יישום תוכניות תגמול הוניות שאימץ הבנק. תוכנית הרכישה בוצעה בהתאם לכללים שבהנחיית רשות ניירות-ערך בעניין הגנת "נמל מבטחים" ברכישה עצמית, לאחר שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק ובהתאם לאישור שקיבל הבנק מהפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של הבנק מיום 24 במאי 2018. בחודש יולי 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 332 בנושא "רכישה עצמית על-ידי תאגידים בנקאיים", לפיה בנקים יוכלו לבצע רכישה עצמית של ניירות-ערך שהונפקו על ידם, בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים. עד כה, ההוראה הקיימת אוסרת על בנקים לבצע רכישה עצמית למעט במקרים חריגים, בשעה שחוק החברות מתיר פעולה זו בכפוף לעמידה בתנאים לביצוע חלוקה. טיוטת ההוראה קובעת את התנאים בהתקיימם יוכלו תאגידים בנקאיים לבצע רכישה עצמית של מניות וניירות-ערך המירים למניות שהונפקו על ידם, ובכללם בין היתר נקבע כי:

- נדרש אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע הרכישה, בהתבסס על תוכנית רכישה שהציג הבנק.
- היקף הרכישה בכל תוכנית לא יעלה על 5% מהון המניות המונפק והנפרע של התאגיד הבנקאי.
- התאגיד הבנקאי יפעל על-פי מנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות-ערך או מנגנון שקול אחר שיבטיח לו הגנה משפטית מפני טענת שימוש במידע פנים.
- ההצעה לרכישה לא תופנה לקבוצה מסוימת של בעלי מניות (למעט אם מדובר בבעל מניות שהוא לקוח כשיר, כהגדרתו בהוראה).
- תוכנית הרכישה תאושר על-ידי דירקטוריון הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 20-2: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2017	30 בספטמבר 2017	30 בספטמבר 2018	
			במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
36,582	36,347	38,112	הון עצמי רוברד ⁽¹⁾
1,221	1,221	977	הון רוברד 1 נוסף
37,803	37,568	39,089	סך-הכל הון רוברד ⁽¹⁾
9,728	10,359	10,634	הון רוברד 2
47,531	47,927	49,723	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
295,986	294,278	308,582	סיכון אשראי ⁽²⁾
5,114	4,785	3,913	סיכוי שוק
23,672	23,626	24,183	סיכון תפעולי
324,772	322,689	336,678	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים			
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.26%	11.26%	11.32%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון
11.64%	11.64%	11.61%	יחס הון רוברד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.85%	14.77%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.23%	10.24%	יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾
13.73%	13.73%	13.74%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾

- (1) נתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.
- (2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 693 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018, 853 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 ו-905 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2017 בשל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים החל משנת 2017.
- (3) עם השלמת ההיפרדות מקבוצת ישראל, נכסי הסיכון של הבנק צפויים לרדת בכ-12 מיליארד ש"ח בגין חשיפות שאינן באחריות הבנק. למהלך זה צפויות להיות גם השפעות על ההון הפיקוחי שתלויות באופן ההיפרדות.
- (4) יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 10%-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 2-21: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2017	30 בספטמבר 2017	30 בספטמבר 2018	
			במיליוני ש"ח
			הון רובד 1
8,124	8,124	8,134	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
28,465	28,041	30,468	עודפים
70	75	40	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו
510	578	135	רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(531)	(425)	(629)	מכשירים הוניים אחרים
(56)	(46)	(36)	סכומים שהופחתו מהון רובד 1
36,582	36,347	38,112	סך-הכל הון עצמי רובד 1
1,221	1,221	977	מכשירים מורכבים חדשניים
37,803	37,568	39,089	סך-הכל הון רובד 1
			הון רובד 2
148	185	84	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
3,700	3,678	3,857	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
5,880	6,496	6,693	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
9,728	10,359	10,634	סך-הכל הון רובד 2
47,531	47,927	49,723	הון כולל כשיר

לפרטים נוספים, ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 2-2: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי

31 בדצמבר 2017		30 בספטמבר 2017		30 בספטמבר 2018		
דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	
במיליוני ש"ח						
סיכון אשראי						
198	1,440	192	1,401	188	1,368	חובות של ריבוניות
435	3,171	419	3,049	417	3,038	חובות של ישויות סקטור ציבורי
893	6,505	918	6,687	811	5,906	חובות של תאגידים בנקאיים
15,508	112,952	15,878	115,644	16,200	117,902	חובות של תאגידים
6,764	49,263	6,475	47,163	7,672	55,838	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
6,833	49,767	6,718	48,928	6,729	48,977	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,113	8,107	1,094	7,966	1,072	7,800	הלוואות לעסקים קטנים
5,703	41,536	5,551	40,428	6,078	44,233	הלוואות לדיור
12	87	12	88	13	91	איגוח
2,673	19,466	2,618	19,065	2,678	19,487	נכסים אחרים
507	3,692	530	3,859	542	3,942	סיכון CVA
40,639	295,986	40,405	294,278	42,400	308,582	סך-הכל בגין סיכון אשראי
702	5,114	657	4,785	538	3,913	סיכונים שוק
3,250	23,672	3,244	23,626	3,323	24,183	סיכון תפעולי
44,591	324,772	44,306	322,689	46,261	336,678	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	36,582		36,347		38,112	הון עצמי רובד 1
	37,803		37,568		39,089	הון רובד 1
	47,531		47,927		49,723	הון כולל

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.74% ליום 30 בספטמבר 2018 ו-13.73% ליום 31 בדצמבר 2017 וליום 30 בספטמבר 2017. הגישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון הפיקוחי הן: הגישה הסטנדרטית (מיושם בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון תפעולי וסיכון איגוח) גישת החשיפה הנוכחית (סיכון אשראי צד נגדי) וחישוב על-פי משקולות הסיכון שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין (משמש לחישוב בנכסים אחרים).

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגדרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

טבלה 2-3: יחס מינוף

31 בדצמבר 2017	30 בספטמבר 2017	30 בספטמבר 2018	
במיליוני ש"ח			
בנתוני המאוחד			
37,803	37,568	39,089	הון רובד *1
513,037	510,009	512,146	סך החשיפות*
באחוזים			
7.37%	7.37%	7.63%	יחס מינוף
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2018, המוערכת בכ-0.1% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

2.4 תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 12 בתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרת המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2017](#). בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 הבנק נדרש להיפרד מהחזקותיו בקבוצת ישראלכרט. הבנק נערך להפרדה של קבוצת ישראלכרט מהבנק תוך בחינה של מספר חלופות.

לנוכח התקדמות תהליכי ההיפרדות, ולנוכח הצפי להפסקת השליטה של הבנק בקבוצת ישראלכרט בתוך שנה, מסווגת פעילות קבוצת ישראלכרט החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 כ"פעילות מופסקת". לפיכך, הדוחות מוצגים מחדש כך שיתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "אחר". מספרי השוואה מוצגים מחדש, לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 2-24: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
2,634	100	2,534	-	627	43	274	188	576	41	785	סך-הכל רווח מימוני, נטו
869	23	846	35	32	29	96	76	203	38	337	עמלות והכנסות אחרות
3,503	123	3,380	35	659	72	370	264	779	79	1,122	סך הכנסות
118	33	85	-	-	(4)	(187)	(20)	148	-	148	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,018	287	1,731	48	97	39	93	88	438	46	882	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,367	(197)	1,564	(13)	562	37	464	196	193	33	92	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
548	(4)	552	(85)	186	16	206	83	87	13	46	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
819	(193)	1,012	72	376	21	258	113	106	20	46	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
109	-	109	109	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
950	(177)	1,127	181	382	21	258	113	106	20	46	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
293,678	16,457	277,221	(1) 14,142	-	1,448	58,571	28,745	62,224	1,667	110,424	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
341,866	22,252	319,614	(1) 91	-	47,248	33,576	19,282	58,965	32,830	127,622	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) היתרה מיוחסת לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 2-24: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
2,247	106	2,141	1	365	26	266	170	549	33	731	סך-הכל רווח מימוני, נטו
905	30	875	69	23	32	96	74	206	38	337	עמלות והכנסות אחרות
3,152	136	3,016	70	388	58	362	244	755	71	1,068	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
(8)	11	(19)	-	1	4	(229)	(112)	198	-	119	
2,275	429	1,846	169	104	40	120	98	438	45	832	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים											
885	(304)	1,189	(99)	283	14	471	258	119	26	117	
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת											
528	1	527	38	94	4	181	106	46	12	46	
362	(305)	667	(137)	194	10	290	152	73	14	71	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
90	-	90	90	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
469	(287)	756	(47)	193	10	290	152	73	14	71	
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח											
279,378	15,711	263,667	(1)13,332	-	2,043	53,325	28,019	56,250	1,465	109,233	
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח											
342,747	23,419	319,328	(1)7	-	55,557	38,092	20,205	48,633	32,115	124,719	

* הוצג מחדש לצורך הצגת קבוצת ישראל כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים. בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה, ובכלל זה סיווג מחדש בשיוך לקוחות למגזרים שונים.
 (1) היתרה מיוחסת לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 24-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
7,611	356	7,255	-	1,675	104	773	534	1,728	114	2,327	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,655	73	2,582	119	117	94	282	224	632	117	997	עמלות והכנסות אחרות
10,266	429	9,837	119	1,792	198	1,055	758	2,360	231	3,324	סך הכנסות
424	53	371	-	(2)	(6)	(300)	(25)	310	-	394	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,086	796	5,290	227	355	118	279	260	1,301	135	2,615	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
3,756	(420)	4,176	(108)	1,439	86	1,076	523	749	96	315	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,585	4	1,581	(48)	489	33	430	209	295	38	135	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,179	(424)	2,603	(60)	958	53	646	314	454	58	180	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
279	-	279	279	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,498	(390)	2,888	219	964	53	646	314	454	58	180	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
293,678	16,457	277,221	(1)14,142	-	1,448	58,571	28,745	62,224	1,667	110,424	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
341,866	22,252	319,614	(1)91	-	47,248	33,576	19,282	58,965	32,830	127,622	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) היתרה מיוחסת לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 24-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח											
6,743	357	6,386	2	1,189	77	775	489	1,603	91	2,160	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,751	179	2,572	153	89	99	301	216	610	113	991	עמלות והכנסות אחרות
9,494	536	8,958	155	1,278	176	1,076	705	2,213	204	3,151	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
213	14	199	-	1	-	(298)	(288)	414	-	370	
6,028	805	5,223	210	328	124	314	275	1,288	137	2,547	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים											
3,253	(283)	3,536	(55)	949	52	1,060	718	511	67	234	
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת											
1,511	15	1,496	64	351	22	417	307	214	29	92	
1,755	(298)	2,053	(119)	611	30	643	411	297	38	142	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
267	-	267	267	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
2,048	(280)	2,328	148	619	30	643	411	297	38	142	
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח											
279,378	15,711	263,667	(1)13,332	-	2,043	53,325	28,019	56,250	1,465	109,233	
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח											
342,747	23,419	319,328	(1)7	-	55,557	38,092	20,205	48,633	32,115	124,719	

* הוצג מחדש לצורך הצגת קבוצת ישראל כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים. בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה, ובכלל זה סיווג מחדש בשיוך לקוחות למגזרים שונים.
 (1) היתרה מיוחסת לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-180 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 142 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה בהוצאות התפעוליות ואחרות, ובהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-2,327 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,160 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות האשראי לדיוור, לצד עלייה במרווחים הפיננסיים על האשראי לדיוור.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו ב-394 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-370 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית, עקב גידול בהיקף החובות הבעייתיים ובמחיקות האוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו ב-2,615 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,547 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות מחשב, עמלות, שיווק ופרסום, לצד עלייה בהוצאות הפחת של נכסי היוון תוכנה ומחשבים.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם בכ-110.4 מיליארד ש"ח (מזה: אשראי צרכני בסך של כ-37.1 מיליארד ש"ח ואשראי לדיוור - 67.9 מיליארד ש"ח), בהשוואה לכ-109.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 (מזה: אשראי צרכני בסך של 38.7 מיליארד ש"ח ואשראי לדיוור - 64.3 מיליארד ש"ח).

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו בכ-127.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-123.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הבנקאות הפרטית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-58 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 38 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-114 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם בכ-1.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו בכ-32.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-454 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-297 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו, ומקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, לצד עלייה בהכנסות מעמלות.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-1,728 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,603 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות הממוצעות של האשראי והפיקדונות, ומעלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו ב-632 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-610 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות ניירות-ערך והפרשי המרה.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו ב-310 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-414 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר עקב ירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני, בשל גביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם בכ-62.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-60.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו בכ-59.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-57.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-314 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-411 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות בגין הפסדי אשראי, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-534 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-489 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה ביתרות האשראי.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו ב-25 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 288 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מקיטון בהכנסות מגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. כמו-כן נרשם גידול בהוצאות שנרשמו על בסיס קבוצתי -

הן בגין חובות נחותים והן בגין אשראי תקין.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם בכ-28.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-28.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו בכ-19.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-20.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-646 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-643 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-773 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו ב-282 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-301 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות ניירות-ערך ובעמלות טיפול באשראי.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם בכ-58.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-53.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו בכ-33.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-36.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-53 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-104 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי המוסדי.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם בכ-1.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-2.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמו בכ-47.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-56.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון נבע מירידה בהפקדות של משקיעים מוסדיים גדולים.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-964 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-619 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו, שקוזה בחלקה על-ידי עלייה בהוצאות תפעוליות ואחרות.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-1,675 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,189 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מגידול בשיעור עליית המדד הידוע ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, וכן מגידול ברווח מהשקעה במניות, וברוח מהלוואות שנמכרו, בעיקר בשל מכירת חוב שסווג כפגום. כמו-כן, חלה עלייה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של גזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. בנוסף, חלה עלייה בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו ב-117 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-89 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מפעילות סינדיקציה.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

מגזר אחר כולל, בין היתר, את פעילות קבוצת ישראלכרט, אשר מסווגת כפעילות מופסקת החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2018. לפיכך, היתרות המאזניות של פעילות כרטיסי האשראי, אשר מהוות חלק מהפעילות המופסקת, מוצגות תחת מגזר זה. היתרות כוללות, בין היתר, אשראי לציבור בסך של כ-14.1 מיליארד ש"ח וכ-13.0 מיליארד ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2017, בהתאמה. הרווח הנקי המיוחס לפעילות המופסקת, בסך של 279 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ו-267 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, מוצג בנפרד תחת מגזר זה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בפעילות ישראל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם בסך של 219 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 148 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מקיטון בהפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בעמלות והכנסות אחרות אשר משייכות למגזר זה, וכן מעלייה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, שקוזה בחלקה עקב רישום מס נדחה על חלק מההוצאות הנ"ל בסך של 70 מיליון ש"ח.

מגזר הפעילות הבינלאומית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-390 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 280 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נבע בעיקרו מעלייה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ, וכן מעלויות הנובעות מהחלטה על הפסקת פעילות הפועלים שוויץ. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של פעילות ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-83 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בהשוואה לרווח נקי בסך של 68 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות הריבית, נטו, כתוצאה מעלייה ביתרות האשראי ובמרווחים הפיננסיים על הפיקדונות במטבע-חוץ בשל עליית הריבית.
- ההפסד של בנק הפועלים שוויץ הסתכם בכ-396 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בהשוואה להפסד בסך של כ-233 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נבע מעלייה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ, וכן מעלויות הנובעות מהחלטה על הפסקת פעילות הפועלים שוויץ במהלך המחצית השנייה של שנת 2017.
- ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של קבוצת בנק פוזיטיף הסתכם בכ-75 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בהשוואה להפסד בסך 45 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נבע בעיקר מקיטון ברווח המימוני, נטו וכן מגידול בהוצאות בגין הפסדי האשראי.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכם בכ-16.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-15.2 ביום 31 בדצמבר 2017.

- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-10.9 מיליארד ש"ח (כ-3.0 מיליארד דולר) בהשוואה לכ-10.0 מיליארד ש"ח (כ-2.8 מיליארד דולר) ביום 31 בדצמבר 2017.
- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 בתחום הסינדיקציות בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-1.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-0.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017.
- האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 בבנק הפועלים שוויץ הסתכם בכ-1.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.
- האשראי לציבור בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.5 מיליארד ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018 בהשוואה לכ-0.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

סך פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-22.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-20.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-6.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-6.7 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 מסוג Brokered CD's בסניף ניו-יורק הסתכמו בכ-9.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 בבנק הפועלים שוויץ הסתכמה בכ-3.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-4.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.
- פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2018 במרכז לבנקאות פרטית בתל-אביב הסתכמו בכ-2.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-2.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת הנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת הנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שייך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שייך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2017](#). כאמור בביאור 1.ה. בתמצית הדוחות הכספיים, פעילות קבוצת ישראל כרטס סווגה החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 כ"פעילות מופסקת". לפיכך, הדוחות הוצגו מחדש כך שיתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המימון לפעילות מופסקת שהוצגו טרם הסיווג במגזר פעילות נפרד - "קבוצת ישראל כרטס", מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "התאמות". מספרי ההשוואה הוצגו מחדש, לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 25-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת הנהלה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018									
סך-הכל	התאמות ⁽⁵⁾	ניהול פיננסי ⁽⁴⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			סך-הכל
				עסקי	מסחרי	לקוחות פרטיים ⁽¹⁾	עסקים קטנים ⁽²⁾	הלוואות כדיור	
במיליוני ש"ח									
2,634	21	627	90	364	256	178	411	687	סך-הכל רווח מימוני, נטו
869	33	35	27	124	105	15	146	384	עמלות והכנסות אחרות
3,503	54	662	117	488	361	193	557	1,071	סך ההכנסות
118	-	-	33	(212)	18	18	130	131	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,018	66	107	289	177	135	61	282	901	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,367	(12)	555	(205)	523	208	114	145	39	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
548	(73)	179	(4)	221	90	48	62	25	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
819	61	376	(201)	302	118	66	83	14	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
109	109	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
950	171	381	(185)	302	118	66	83	14	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
289,733	13,927 ⁽³⁾	514	13,837	69,580	36,454	79,011	32,343	44,067	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
341,866	91 ⁽³⁾	38,929	22,149	39,013	24,235	-	40,765	176,684	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) המגזר כולל גם את היתרות המימון לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,070 מיליוני ש"ח.

(2) המגזר כולל גם את היתרות המימון לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,476 מיליוני ש"ח.

(3) יתרות המימון לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

(4) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

(5) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, נכללות יתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המימון לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#).

[1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 25-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017*									
סך-הכל	התאמות ⁽⁵⁾	ניהול פיננסי ⁽⁴⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים ⁽¹⁾
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לוקוחות פרטיים ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח									
2,247	17	353	98	350	235	140	393	661	סך-הכל רווח מימוני, נטו
905	52	46	42	123	105	16	138	383	עמלות והכנסות אחרות
3,152	69	399	140	473	340	156	531	1,044	סך ההכנסות
(8)	-	-	11	(278)	24	4	157	74	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,275	259	96	430	172	129	50	274	865	הוצאות תפעוליות ואחרות
885	(190)	303	(301)	579	187	102	100	105	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
528	4	94	2	233	74	39	40	42	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
362	(194)	214	(303)	346	113	63	60	63	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
90	90	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
469	(104)	213	(285)	346	113	63	60	63	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
275,505	⁽³⁾ 13,149	808	13,278	65,517	33,853	72,483	31,531	44,886	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
342,747	⁽³⁾ 7	48,520	23,419	36,683	24,076	-	37,546	172,496	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* הוצג מחדש לצורך הצגת קבוצת ישראל כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים. בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה.

(1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,567 מיליוני ש"ח.

(2) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,167 מיליוני ש"ח.

(3) יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

(4) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

(5) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, נכללות יתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 2-25: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018									
סך-הכל	התאמות ⁽⁵⁾	ניהול פיננסי ⁽⁴⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לקוחות פרטיים ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח									
7,611	43	1,603	322	1,117	749	507	1,211	2,059	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,655	116	117	85	403	316	46	433	1,139	עמלות והכנסות אחרות
10,266	159	1,720	407	1,520	1,065	553	1,644	3,198	סך ההכנסות
424	-	(2)	53	(317)	(6)	24	313	359	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,086	245	349	804	527	417	181	898	2,665	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,756	(86)	1,373	(450)	1,310	654	348	433	174	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,585	(38)	459	4	518	263	137	173	69	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,179	(48)	922	(454)	792	391	211	260	105	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
279	279	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,498	231	928	(420)	792	391	211	260	105	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
289,733	13,927 ⁽³⁾	514	13,837	69,580	36,454	79,011	32,343	44,067	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
341,866	91 ⁽³⁾	38,929	22,149	39,013	24,235	-	40,765	176,684	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

- (1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,070 מיליוני ש"ח.
- (2) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,476 מיליוני ש"ח.
- (3) יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
- (4) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (5) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, נכללות יתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 25-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017*									
סך-הכל	התאמות ⁽⁵⁾	ניהול פיננסי ⁽⁴⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים ⁽¹⁾
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לוקוחות פרטיים ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח									
6,743	61	1,122	318	1,071	688	395	1,152	1,936	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,751	157	112	200	392	310	47	416	1,117	עמלות והכנסות אחרות
9,494	218	1,234	518	1,463	998	442	1,568	3,053	סך ההכנסות
213	-	-	14	(548)	48	(1)	414	286	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,028	284	357	815	529	408	173	861	2,601	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,253	(66)	877	(311)	1,482	542	270	293	166	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,511	53	326	5	610	222	108	120	67	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,755	(119)	564	(316)	872	320	162	173	99	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
267	267	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
2,048	147	573	(298)	872	320	162	173	99	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
275,505	⁽³⁾ 13,149	808	13,278	65,517	33,853	72,483	31,531	44,886	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
342,747	⁽³⁾ 7	48,520	23,419	36,683	24,076	-	37,546	172,496	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* הוצג מחדש לצורך הצגת קבוצת ישראל כפעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים. בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה.

- (1) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 5,567 מיליוני ש"ח.
- (2) המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי שהינן חלק מהפעילות הנמשכת, לרבות יתרת אשראי לציבור בסך של 1,167 מיליוני ש"ח.
- (3) יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.
- (4) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (5) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, נכללות יתרות מאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה [פרק 6.1 בדוח ממשל תאגדי](#).

2.6. חברות מוחזקות עיקריות

2.6.1. חברות בת בישראל

קבוצת ישראל

הקבוצה כוללת את החברות: ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, ישראל מימון בע"מ, ישראל (כנסיים) 1994 בע"מ, צמרת מימונים בע"מ וגלובל פקטורינג בע"מ.

פעילות הליבה של קבוצת ישראל הינה הנפקה, סליקה ומימון של כרטיסי אשראי מסוג "ישראל", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון. בנוסף, לקבוצה פעילויות בתחומים: הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיסי אשראי, הבטחת פירעון המחאות וניכיון המחאות, ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

תרומת קבוצת ישראל לרווח הנקי של הבנק, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמה ב-279 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-267 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך השקעת הבנק בקבוצת ישראל הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2018 ב-3,346 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,064 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017. בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק, בדבר מסים על הכנסה, לנוכח הצפי להפרדות מקבוצת ישראל, נרשמה בדוחות הכספיים התחייבות למסים נדחים על בסיס הנחת מימוש של החזקות הבנק בקבוצת ישראל בתמורה לשווי המאזני. יצוין שמאחר והשווי המאזני של ישראל מורכב בעיקר מרווחים ראויים לחלוקה, ההפרשה למסים נדחים הכלולה בדוחות מסתכמת לסך של כ-22 מיליון ש"ח. בנוסף, כלל הבנק התחייבות מסים נדחים בסך של כ-112 מיליון ש"ח בגין מס שיכול שיתחייב אם יחולקו חלק מיתרות העודפים כדיבדנד לבנק ערב ההפרדות. מימוש במחיר העולה על השווי המאזני של קבוצת ישראל יחויב בשיעור המס המשולב החל על הבנק. ככל שתתקבל עמדת פקיד השומה (כפי שמובאת בביאור ג.8.3) לדוחות הכספיים לשנת 2017) לפיה יש לחייב במס רווח גם רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות לפי הוראת פקודת מס הכנסה, יביא הדבר לגידול בחבות המס שתוטל על הבנק בהקשר זה. לפרטים נוספים הנוגעים לקבוצת ישראל ראה [מגזר קבוצת ישראל בפרק "מגזר פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגיד](#) של שנת 2017 ולהלן.

לפרטים בנוגע לתביעות משפטיות בקשר עם קבוצת ישראל, ראה [ביאור 10.ב](#).

הבנק ממשיך להיערך להפרדה של קבוצת ישראל מהבנק כנדרש בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017. במסגרת זו בוחן הבנק מספר חלופות להעברת החזקות הבנק בקבוצת ישראל לרבות: מכירת החזקות בקבוצת ישראל למשקיע או קבוצת משקיעים; הצעת מכר לציבור של החזקות בקבוצת ישראל; חלוקת דיבידנד בעין של החזקות בקבוצת ישראל לבעלי המניות של הבנק; או שילוב של איזו מהחלופות שלעיל.

בהתחשב בחלופות הנשקלות כאמור, הבנק שכר את שירותי בנק ההשקעות Citi לסייע ולליווי הבנק בבחירת החלופה המועדפת להפרדות מקבוצת ישראל ובקידומה.

ביום 28 ביוני 2018 הגישו הבנק וישראל לרשות ניירות-ערך טיוטה ראשונה של תשקיף הנפקה ראשונה לציבור אשר יאפשר ביצוע של חלופות הצעת מכר ו/או חלוקת דיבידנד בעין אם יוחלט על מימושו והם נערכים להגשת טיוטת תשקיף שניה. במקביל ממשיך הבנק לבחון את חלופת המכירה הפרטית.

כחלק מההיערכות להפרדות מנהלים הבנק וישראל משא ומתן לרכישת פועלים אקספרס על-ידי ישראל מהבנק.

במסגרת בחינת החלופות על-ידי הבנק הודיעה לבנק בעלת השליטה, אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון") בחודש אפריל 2017, כי אם וככל שהבנק יחליט לנקוט במתווה של חלוקה בעין של מניות ישראל ("המתווה"), תתחייב אריסון לפעול בהתאם לכללים ומגבלות שיחולו בקשר להחזקת המניות ישראל כמפורט להלן: א. אריסון תפעל למכירתן של המניות שיתקבלו בידה במסגרת המתווה בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב או מחוצה לה, כך שעם השלמת המכירות כאמור לא יותרו בידה מניות של ישראל בשיעור של למעלה מ-5% ("תקופת המעבר"). ב. במהלך תקופת המעבר, אריסון לא תרכוש מניות נוספות של ישראל, למעט קבלתן בדרך של חלוקה בעין מהבנק. ג. החל ממועד קבלת מניות ישראל בידי אריסון במסגרת המתווה, בכל מקרה, אריסון לא תצביע במניות ישראל בשיעור של למעלה מ-5% מזכויות ההצבעה בישראל. ד. אריסון לא תציע ולא תמנה דירקטור מטעמה לכהונה בדירקטוריון ישראל. כל עוד ישראל תישלט על-ידי הבנק, הרי שכל ההחלטות בקשר לאופן הפעלת השליטה בישראל ומינוי דירקטורים בישראל מטעם הבנק ייעשו רק על-ידי האורגנים המוסמכים של הבנק. ה. במקרה שבו אריסון תבצע עסקת מכירה (מחוץ לבורסה) במחיר למניה המהווה פרמיה על מחיר המניה בבורסה במועד הרלוונטי ובאופן שלא יתאפשר ליתר בעלי המניות בבנק ליהנות מפרמיה כאמור, אזי אריסון תנקוט בצעדים שיבטיחו כי גם יתר בעלי המניות מן הציבור בישראל ייהנו מפרמיה. הודעה כאמור נמסרה גם לפיקוח על הבנקים ולרשות ניירות-ערך. למועד זה, טרם ניתן אישור הפיקוח על הבנקים להיתר אריסון להחזיק במניות ישראל בשיעור של למעלה מ-5%.

הבנק פנה לרשות ניירות-ערך בבקשה להנחיה מקדמית, שלפיה אין לייחס לבעלת השליטה בבנק ולנציגיה בדירקטוריון עניין אישי בחלוקתן של מניות ישראל כדיבידנד בעין לבעלי המניות של הבנק. רשות ניירות-ערך הודיעה כי לא תתערב בעמדה זו וזאת בעיקר לאור התחייבות בעלת השליטה ליטול על עצמה את הכללים והמגבלות שפורטו לעיל. צפוי כי לכל המאוחר ביום 31 בדצמבר 2018 תחדל אריסון להחזיק בגרעין השליטה בבנק והבנק יתאגד לנציגים ללא גרעין שליטה ובהקשר זה התפטרו בחודש ספטמבר 2018 הדירקטורים נציגי אריסון בדירקטוריון הבנק. לפרטים נוספים אודות השינוי הצפוי במבנה השליטה בבנק, ראה [דוח ממשל תאגיד בפרק "עניינים אחרים"](#) להלן.

חברי הנהלה, נושאי משרה בבנק ועובדי הבנק הקשורים לאסטרטגיה או לניהול פעילות עסקית בבנק אינם מכהנים עוד בדירקטוריונים של חברות קבוצת ישראל, עובדי הבנק לא יהיו רוב בדירקטוריונים של חברות קבוצת ישראל וישנן מגבלות על הדירקטורים עובדי הבנק המכהנים בדירקטוריון ישראל בהעברת מידע מדירקטוריון ישראל להנהלת הבנק.

השינויים האמורים נעשו בהתאם לבקשת הפיקוח על הבנקים בקשר עם החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, תהליך ההפרדות מקבוצת ישראל המתחייב ממנו ועל-מנת לצמצם פוטנציאל לניגודי עניינים.

2.6.2. פעילות קבוצת הבנק בחו"ל

לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) [בדוח ממשל תאגידי של שנת 2017](#) ולהלן.

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שווייץ")

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשווייץ העוסקת בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. כמו-כן, פועלת באמצעות חברה לייעוץ השקעות בישראל ונציגות בישראל.

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שווייץ בדרך של מכירת נכסיה או בדרך אחרת. ההחלטה התקבלה לנוכח מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, הפועל למזער את סיכוני הציות בקבוצת הבנק, בין היתר, כפי שעלו בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות, לצד שינויים בסביבה הרגולטורית העולמית והשפעתם על סיכונים אלה. כחלק ממימוש ההחלטה להפסקת פעילותה של הפועלים שווייץ ובהמשך לאמור בביאור 3.6. ב. בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2017 בדבר חתימה על מזכר הבנות מחייב למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שווייץ, ביום 11 באפריל 2018 חתמו הבנק ובנק הפועלים שווייץ על הסכם מפורט עם Bank J. Safra Sarasin AG (Luxembourg) SA-I Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA (ביחד, "ספרא סאראסין") למכירת מרבית תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של בנק הפועלים שווייץ בסניפיו בשווייץ ובלוקסמבורג לבנק ספרא סאראסין. במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שווייץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שווייץ כלפי הרוכש. התמורה הצפויה בגין העסקה הינה כ-20 מיליון פרנק שווייצרי המותנה בקיומם של מספר תרחישים בקשר עם הלקוחות המועברים. העסקה מתוכננת להתבצע ברבעון הרביעי של שנת 2018. הרווח שייכלל בדוחות השנתיים של שנת 2018, בגין חלק התמורה הניתן להכרה עומד על כ-8-7 מיליון פרנק שווייצרי.

ההפסד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בבנק הפועלים שווייץ הסתכם בסך של 102 מיליון פרנק שווייצרי בהשוואה להפסד בסך של 59.6 מיליון פרנק שווייצרי בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר ההפסד נבע מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים וכן מהוצאות משפטיות בקשר לחקירה כאמור. יתר ההפסד נובע מירידה בפעילות ומהפרשות נוספות הקשורות לסגירת הפעילות, בחודש יולי 2018, השקיע הבנק 50 מיליון פרנק שווייצרי בהון של הפועלים שווייץ וזאת בשל החשש שהפועלים שווייץ עלול להימצא בהפרה של יחס הלימות ההון הרגולטורי הכולל הנדרש בשווייץ.

לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 110](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. קבלת פיקדונות כפופה לרגולציה המקומית והיא מותרת עד לגובה האשראי של כל לווה.

כלכלת תורכיה חוותה בתשעת החודשים הראשונים של השנה משבר פיננסי שהתבטא בפיחות חד בשער הלירה התורכית. תורכיה מאופיינת בגירעון גבוה בחשבון השוטר של מאזן התשלומים והישענות על מקורות מימון מחו"ל. התחממות יתר של הכלכלה, שנבעה מעודפי ביקוש במשק, החרפה את בעיית מאזן התשלומים, כשברקע גם עלייה במתיחות הפוליטית בין ארצות-הברית לבין תורכיה. חוסר תגובה הולמת מצד קובעי המדיניות בצד הפיסקלי והמוניטרי הביאו לאובדן אמון של המשקיעים בכלכלה התורכית, ולפיחות חד בשער הלירה התורכית. בתשעת החודשים הראשונים של השנה הלירה פוחתה בשיעור של כ-59% מול הדולר האמריקאי. דירוג האשראי של תורכיה הופחת חדות לרמה של BB- על-ידי חברת S&P. בחודשים ספטמבר ואוקטובר ביצעה תורכיה מספר צעדים שהצליחו להגביר את אמון המשקיעים בלירה התורכית. ריבית הריפו עלתה בחדות לרמה של 24%, ובוצעו התאמות בצד הפיסקאלי על מנת לצמצם את הגירעון ולייצב את האינפלציה. הלירה התורכית התחזקה במהלך אוקטובר בשיעור חד של כ-8% מול הדולר האמריקאי. אותות המשבר ניכרים כבר גם הפעילות הכלכלית, שיעור האבטלה החל לעלות, וקרן המטבע הבינלאומית צופה קיפאון בצמיחה בשנה הבאה.

הבנק בוחן אפשרויות למכירת מלוא החזקותיו בבנק פוזיטיף וזאת בהמשך לתוכנית האסטרטגית של הבנק, לפיה הוחלט על הקטנה הדרגתית של תיק האשראי בבנק פוזיטיף.

יתרת האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמה 837 מיליון לירות תורכיות (כ-508 מיליון ש"ח), בהשוואה לסך יתרה בסך של 929 מיליון לירות תורכיות (כ-856 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2017.

התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמו בהפסד של 73 מיליון לירות תורכיות לעומת רווח של כ-58 מיליון לירות תורכיות בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד נבע מגידול בהפרשה להפסדי אשראי בגובה של כ-55 מיליון לירות תורכיות.

תרומת קבוצת בנק פוזיטיף, לתוצאות הפעילות של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכמה בתרומה שלילית של כ-92 מיליון ש"ח בהשוואה לתרומה שלילית של כ-64 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך השקעת הבנק בקבוצת בנק פוזיטיף (בהון והלוואות) ליום 30 בספטמבר 2018 הסתכמה ב-304 מיליון ש"ח (122 מיליון ש"ח בהון ו-182 מיליון ש"ח בהלוואות), בהשוואה לכ-215 מיליון ש"ח (בהון) בסוף שנת 2017.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק "דוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים" ליום 30 בספטמבר 2018 להלן ה"דוח על הסיכונים". יש לעיין בסקירה זו ביחד עם הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017 ועם הדוחות הכספיים לשנת 2017.

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכונים אשראי (לרבות סיכון ריכוזיות וסיכון צד נגדי), סיכונים שוק (לרבות סיכון שער חליפין וסיכון ריבית בתיק הבנקאי), סיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) וסיכון הנזילות (לרבות סיכון המימון). סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי.

הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון ציות, סיכון תפעולי, סיכון ריכוזיות, סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וסיכון רגולציה וחקיקה.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטוית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ואשר מוצגת בפני דירקטוריון הבנק. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים החל מיום 29 במאי 2018 הינו ד"ר א. בכר. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית ומנהל החטיבה הקמעונאית. מנהל החטיבה העסקית החל מחודש מרץ 2018 הינו מר צ. כהן. מנהל החטיבה הקמעונאית הינו מר ר. שטיין.

חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות החל מחודש מאי 2018 הינו מר י. ענתבי מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. הסיכון המשפטי מנוהל מחודש מרץ 2018 על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית. הסיכון הטכנולוגי מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות הדירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול הסיכונים ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

3.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

להרחבה על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#), הדוחות הכספיים לשנת 2017 וכן [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2018](#).

3.2.1 חבויות בעייתיות טבלה 1-3: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.17			30.09.18			
מאזני	חוף-מאזני	סך-הכל	מאזני	חוף-מאזני	סך-הכל	
במיליוני ש"ח						
3,286	620	2,666	3,403	606	2,797	סיכון אשראי פגום
1,663	200	1,463	1,633	193	1,440	סיכון אשראי נחות ⁽²⁾
3,385	825	2,560	3,526	635	2,891	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
(289)	-	(289)	(298)	-	(298)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת ⁽³⁾
8,045	1,645	6,400	8,264	1,434	6,830	סך סיכון אשראי בעייתי*
6,822	1,495	5,327	7,026	1,309	5,717	סיכון אשראי בעייתי נטו
913	-	913	878	-	878	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדירור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 (3) לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

טבלה 2-3: נכסים שאינם מבצעים*

יתרה ליום		
31.12.17	30.09.18	
במיליוני ש"ח		
2,110	2,259	אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
91	82	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
(37)	(41)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
2,164	2,300	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים
0.77%	0.79%	שיעור NPL מסך האשראי לציבור

* נכסים שאינם מבצעים כוללים את נכסי הבנק אשר אינם צוברים הכנסות ריבית. מידע זה דומה ליתרת ה-Non Performing Assets המוצגת בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארצות-הברית. מטרת נתון זה לתת גילוי לאותו חלק מנכסי הבנק הכלול בדוחות הכספיים אשר אינו צובר הכנסות ריבית.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
1,878	749	2,627
682	220	902
(146)	(12)	(158)
(286)	(145)	(431)
(70)	(118)	(188)
2,058	694	2,752
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
672	636	1,308
224	232	456
(70)	(120)	(190)
(197)	(151)	(348)
629	597	1,226
תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
306	226	532
369	184	553
(55)	(84)	(139)
(548)	(86)	(634)
(234)	14	(220)
(286)	(145)	(431)
549	85	634
-	1	1
335	181	516

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017**			
	פרטי	מסחרי	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור			
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה	731	3,217	3,948
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה	317	520	837
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום	(15)	(66)	(81)
חובות פגומים שנמחקו	(167)	(646)	(813)
חובות פגומים שנפרעו	(121)	(1,039)	(1,160)
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה	745	1,986	2,731
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש			
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה	612	1,333	1,945
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה	*343	*229	*572
חובות בארגון מחדש שנמחקו	(130)	(79)	(209)
חובות בארגון מחדש שנפרעו	*(189)	*(750)	*(939)
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה	636	733	1,369
תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים			
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה	142	741	883
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה	216	327	543
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה	(37)	(101)	(138)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	(85)	(691)	(776)
נזקף לדוח רווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי	94	(465)	(371)
מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה	(167)	(646)	(813)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית	85	691	776
אחר	(2)	-	(2)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה	152	321	473

* סווג מחדש.

** מספרי ההשוואה הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 4-3: מדדי סיכון אשראי

ליום		
**31.12.17	30.09.18	
0.97%	0.98%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.34%	0.31%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.36%	1.33%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.20%	1.19%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור*
139.02%	135.54%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
103.16%	102.75%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
1.96%	1.94%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.08%	0.21%	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.21%	0.17%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
15.42%	12.44%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
** מספרי ההשוואה הוצגו מחדש לצורך הצגת פעילות מופסקת, בנפרד מהפעילות הנמשכת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

ניתוח איכות התיק

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 קיימים אינדיקטורים מעורבים לשינויים באיכות התיק כמפורט להלן. במספר מדדים לסיכון האשראי ישנה ירידה:

- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.
- שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור.

במספר מדדים נרשמה יציבות (שינויים קלים):

- שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור.

ובמספר מדדים נרשמה עלייה:

- שיעור NPL מסך האשראי לציבור.
- שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
- לגבי מדדים נוספים המתייחסים לתיק האנשים הפרטיים בלבד ראו טבלה 3.17 להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 5-3: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הפרשה להפסדי אשראי			
סך-הכל	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	
	לפי עומק פיגור	אחר*	
במיליוני ש"ח			
הרכב יתרת ההפרשה ליום 30 בספטמבר 2018:			
3,945	3,000	414	531
בגין אשראי לציבור			
4	4	-	-
בגין חובות שאינם אשראי לציבור			
629	537	-	92
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)			
(235)	(220)	-	(15)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת ⁽¹⁾			
4,343	3,321	414	608
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2018			
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2017:			
3,844	2,902	397	545
בגין אשראי לציבור			
6	6	-	-
בגין חובות שאינם אשראי לציבור			
627	524	-	103
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)			
(211)	(198)	-	(13)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת			
4,266	3,234	397	635
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017			

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.
(1) לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלוחים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג בהתאם וללקוחות פגומים מעודכנת יתרת הסכום הניתן לגביה וההפרשה.
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי עלתה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-77 מיליון ש"ח, בעיקר בגין הפרשה קבוצתית. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור ירד ב-0.03% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018.

אופן קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית

לגבי אשראי תקין או בעייתי שאינו פגום (נחות או השגחה מיוחדת), מחושבת "הפרשה קבוצתית" בהתאם לענף המשק אליו משויך הלקוח. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית, הבנק קובע אחת לרבעון, לכל ענף משק שני שיעורי הפרשה (לסיכון אשראי בעייתי ולסיכון אשראי תקין), על-פי ניתוח של היסטוריית הפסדי האשראי, מחיקות חשבונאיות נטו, איכות תיק האשראי בענף וניתוח מגמות השוק, בהתאם להנחיות בנק ישראל.
להרחבה ראה [פרק האשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2017](#).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

3.2.2. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 30 בספטמבר 2018									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.2018 ⁽⁴⁾			פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לזוים בישראל									
ציבור - מסחרי									
23	(9)	(3)	13	106	2,196	2,848	106	2,776	2,852
חקלאות									
24	1	1	16	16	2,065	2,582	16	2,740	2,766
כרייה וחציבה									
315	(7)	(12)	392	1,074	15,578	32,062	1,074	31,612	32,709
תעשייה									
593	(141)	(62)	617	1,222	25,854	64,439	1,224	62,945	64,564
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾									
296	(88)	(100)	299	661	18,757	22,806	665	22,446	22,918
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן									
73	3	(19)	5	724	5,195	8,748	735	10,137	10,196
אספקת חשמל ומים									
837	90	3	255	844	27,693	38,593	845	37,294	38,818
מסחר									
104	24	32	198	481	9,552	11,122	481	10,541	11,226
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל									
64	24	37	91	124	7,076	9,609	124	9,346	9,742
תחבורה ואחסנה									
231	60	90	285	344	4,610	7,137	344	6,860	7,207
מידע ותקשורת									
163	-	1	32	93	14,441	26,993	93	31,969	32,086
שירותים פיננסיים									
140	42	49	68	126	11,767	16,133	126	15,682	16,166
שירותים עסקיים אחרים									
56	(7)	(6)	22	50	6,631	8,219	50	7,828	8,229
שירותים ציבוריים וקהילתיים									
2,919	(8)	11	2,293	5,865	151,415	251,291	5,883	252,176	259,479
סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾									
359	3	31	-	518	68,361	71,234	518	70,293	71,234
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור									
1,083	441	452	686	1,115	53,985	85,818	1,115	82,696	85,828
אנשים פרטיים - אחר									
בניכי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת* - ציבור									
(235)	(82)	(106)	(43)	(298)	(14,142)	(27,001)	(298)	(26,351)	(27,001)
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל									
4,126	354	388	2,936	7,200	259,619	381,342	7,218	378,814	389,540
בנקים בישראל ⁽⁹⁾									
-	-	-	-	-	19	1,122	-	3,520	3,520
ממשלת ישראל									
-	-	-	-	-	928	928	-	35,834	35,834
סך-הכל פעילות בישראל									
4,126	354	388	2,936	7,200	260,566	383,392	7,218	418,168	428,894 ⁽¹⁾

* לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 127,994-14,897,887,34,550,260,566 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בבנקים אחרים בסך של כ-11,570 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-425 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-407 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,098 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-10,549 מיליוני ש"ח, של לזוים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2018										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽³⁾ (למעט נגזרים) ⁽⁴⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.2018 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעיית ⁽⁶⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור - מסחרי										
										ציבור - מסחרי
2	-	1	-	-	218	419	-	419	419	חקלאות
-	-	-	-	63	66	565	63	881	944	כרייה וחציבה
14	10	11	49	62	2,403	3,511	62	3,633	3,903	תעשייה
60	(21)	(6)	69	366	6,239	8,837	366	8,781	9,009	בינוי ונדל"ן
-	-	(1)	-	82	306	649	82	1,007	1,091	אספקת חשמל ומים
16	1	(1)	18	102	2,422	3,120	102	2,987	3,455	מסחר
23	(1)	9	84	142	2,297	2,766	142	2,556	2,766	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
26	(2)	20	70	98	371	471	98	486	591	תחבורה ואחסנה
4	8	7	42	42	591	1,027	42	1,294	1,337	מידע ותקשורת
17	-	(2)	20	20	3,055	4,896	20	9,235	9,288	שירותים פיננסיים
6	-	-	-	-	479	668	-	684	685	שירותים עסקיים אחרים
8	-	1	28	28	645	818	28	897	927	שירותים ציבוריים וקהילתיים
176	(5)	39	380	1,005	19,092	27,747	1,005	32,860	34,415	סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾
2	-	-	-	4	457	467	4	459	467	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
34	(1)	(1)	37	37	368	972	37	938	978	אנשים פרטיים - אחר
212	(6)	38	417	1,046	19,917	29,186	1,046	34,257	35,860	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
2	-	(2)	-	-	15,051	15,773	-	29,388	29,388	בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾
3	-	-	-	-	1,384	1,426	-	12,279	12,279	ממשלות חו"ל
217	(6)	36	417	1,046	36,352	46,385	1,046	75,924	77,527 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בחו"ל
4,343	348	424	3,353	8,246	296,918	429,777	8,264	494,092	506,421	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 14,819,029,021,327,36,352 ש"ח מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-58 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2017										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾						
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.2017 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעיית ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לזוים בישראל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
17	(3)	(2)	13	23	2,151	2,834	23	2,611	2,846	חקלאות
23	(42)	(102)	30	33	2,063	2,609	33	2,812	2,869	כרייה וחציבה
362	(56)	(63)	263	999	15,268	32,637	1,010	31,911	33,429	תעשייה
533	(18)	(84)	699	1,258	21,165	58,913	1,258	56,824	58,957	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
344	(98)	(153)	378	538	18,550	22,288	538	21,452	22,366	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
117	2	72	5	720	5,313	8,004	736	9,655	9,750	אספקת חשמל ומים
911	419	202	292	1,596	26,432	37,788	1,618	35,027	38,159	מסחר
96	39	52	214	400	9,517	10,944	400	10,027	11,040	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
48	13	22	70	115	6,788	8,835	115	8,249	8,974	תחבורה ואחסנה
217	29	71	374	440	3,349	5,550	440	4,836	5,617	מידע ותקשורת
196	(201)	(179)	41	260	14,276	27,002	260	31,481	32,033	שירותים פיננסיים
124	44	52	91	142	10,570	14,435	142	13,311	14,484	שירותים עסקיים אחרים
52	(4)	(8)	23	44	6,000	7,777	44	7,492	7,784	שירותים ציבוריים וקהילתיים
3,040	124	(120)	2,493	6,568	141,442	239,616	6,617	235,688	248,308	סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾
339	16	(9)	-	564	63,966	66,469	564	65,430	66,469	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
992	363	450	740	1,049	55,109	86,104	1,049	80,763	86,133	אנשים פרטיים - אחר
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת* - ציבור										
(202)	(68)	(86)	(30)	(264)	(13,332)	(25,581)	(264)	(22,950)	(25,581)	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
4,169	435	235	3,203	7,917	247,185	366,608	7,966	358,931	375,329	בנקים בישראל ⁽⁹⁾
-	-	-	-	-	24	376	-	3,931	3,931	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת* - בנקים
-	-	-	-	-	(10)	(10)	-	(10)	(10)	סך-הכל בנקים בישראל
-	-	-	-	-	14	366	-	3,921	3,921	מחשלת ישראל
4,169	435	235	3,203	7,917	248,185	368,093	7,966	405,333	421,731 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בישראל

* לפרטים נוספים ראה **באור 1.ה**, בתמצית הדוחות הכספיים.

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 124,863 ו-5,928, 629, 42,126, 248,185 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המערבי (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בבנקים אחרים בסך של כ-10,669 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-620 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-308 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-13,591 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-8,373 מיליוני ש"ח, של לזוים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2017										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽³⁾ (למעט נגזרים) ⁽⁴⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.09.2017 ⁽⁴⁾			פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
	2	1	-	-	-	128	316	-	315	316
חקלאות										
	-	-	-	-	88	62	207	88	387	505
כרייה וחציבה										
	12	1	-	1	69	2,353	3,897	69	4,652	4,768
תעשייה										
	58	(6)	(22)	16	20	4,844	7,402	20	7,456	7,630
בינוי ונדל"ן										
	2	-	-	-	-	413	763	-	1,039	1,040
אספקת חשמל ומים										
	15	(4)	1	4	79	1,839	2,267	79	1,870	2,406
מסחר										
	12	1	3	35	36	1,928	2,065	36	1,949	2,065
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל										
	2	5	5	41	57	352	375	57	420	509
תחבורה ואחסנה										
	3	-	-	-	45	540	989	45	1,175	1,197
מידע ותקשורת										
	16	64	-	26	26	3,834	5,217	26	9,614	9,641
שירותים פיננסיים										
	3	(5)	(7)	1	1	630	818	1	937	938
שירותים עסקיים אחרים										
	11	-	(2)	10	10	799	1,032	10	1,137	1,164
שירותים ציבוריים וקהילתיים										
	136	57	(22)	134	431	17,722	25,348	431	30,951	32,179
סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾										
	2	-	-	-	8	500	510	8	489	510
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור										
	30	1	(1)	29	33	639	1,654	33	1,485	1,654
אנשים פרטיים - אחר										
	168	58	(23)	163	472	18,861	27,512	472	32,925	34,343
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל										
	5	-	1	-	-	27,955	28,571	-	42,027	42,027
בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾										
	3	-	-	-	-	1,354	1,354	-	12,265	12,265
ממשלות חו"ל										
	176	58	(22)	163	472	48,170	57,437	472	87,217	88,635 ⁽¹⁾
סך-הכל פעילות בחו"ל										
	4,345	493	213	3,366	8,389	296,355	425,530	8,438	492,550	510,366
סך-הכל בישראל ובחו"ל										

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 14,084 ו-6,528, 0, 19,853, 48,170 של 14.084 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-45 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽³⁾ (למעט נגזרים) ⁽⁴⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2017 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעיית ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי** ⁽⁵⁾	סך-הכל
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לזרים בישראל (המשך)									
ציבור - מסחרי									
17	(9)	(9)	13	26	2,235	2,841	26	2,609	2,853
23	(42)	(101)	26	27	2,176	2,450	27	2,655	2,709
319	(71)	(123)	267	1,012	15,163	31,372	1,012	30,465	32,175
535	(111)	(172)	678	1,104	22,866	60,309	1,104	58,145	60,347
293	(99)	(209)	313	461	18,904	22,420	466	21,629	22,497
91	2	48	41	765	4,646	7,396	793	9,316	9,479
919	466	253	297	1,563	25,516	36,870	1,576	33,835	37,127
93	48	58	208	395	9,800	11,131	395	10,192	11,225
50	17	29	42	82	7,242	8,989	82	8,445	9,117
202	104	133	301	361	4,050	6,241	361	5,553	6,307
167	(260)	(264)	31	88	14,343	26,026	88	30,911	31,192
135	54	72	73	126	11,194	15,157	126	13,939	15,185
55	(3)	(2)	24	45	6,346	7,931	45	7,646	7,938
2,899	96	(287)	2,314	6,055	144,481	239,133	6,101	235,340	248,151
333	19	(14)	-	595	64,703	67,586	595	66,466	67,586
1,071	479	645	738	1,073	54,655	85,697	1,073	80,207	85,718
בניכוי יתרות שסוגו									
כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת* - ציבור									
(211)	(92)	(121)	(37)	(289)	(13,002)	(25,344)	(289)	(22,622)	(25,344)
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל									
4,092	502	223	3,015	7,434	250,837	367,072	7,480	359,391	376,111
בנקים בישראל ⁽⁹⁾									
-	-	-	-	-	193	535	-	3,400	3,400
בניכוי יתרות שסוגו									
כנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת* - בנקים									
-	-	-	-	-	(21)	(21)	-	(21)	(21)
סך-הכל בנקים בישראל									
-	-	-	-	-	172	514	-	3,379	3,379
ממשלת ישראל									
-	-	-	-	-	998	1,109	-	42,554	42,554
סך-הכל פעילות בישראל									
4,092	502	223	3,015	7,434	252,007	368,695	7,480	405,324	422,044 ⁽¹⁾

* לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

** הוצג מחדש.

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 252,007, 41,495, 684, 5,935 ו-121,923 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-10,762 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-243 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-506 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-13,705 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיר, בסך של כ-9,285 מיליוני ש"ח, של לזרים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽³⁾ (למעט נגזרים) ⁽⁴⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2017 ⁽⁴⁾			פגום	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל		
הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
1	1	-	-	2	171	406	2	406	406	חקלאות
-	-	-	-	62	51	148	62	379	439	כרייה וחציבה
19	2	6	68	68	2,535	4,008	68	4,594	4,838	תעשייה
52	(22)	(43)	16	142	4,978	7,381	142	7,416	7,567	בינוי ונדל"ן
2	-	-	-	9	384	775	9	1,018	1,027	אספקת חשמל ומים
16	(5)	-	19	88	2,044	2,535	88	2,161	2,634	מסחר
11	1	2	31	32	1,766	2,029	32	1,740	2,029	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
2	16	16	26	41	332	365	41	366	437	תחבורה ואחסנה
3	-	-	-	28	563	994	28	1,132	1,240	מידע ותקשורת
16	70	4	21	21	3,674	5,373	21	9,697	9,734	שירותים פיננסיים
2	(4)	(7)	-	-	580	788	-	884	884	שירותים עסקיים אחרים
9	-	(3)	9	34	658	835	34	928	963	שירותים ציבוריים וקהילתיים
133	59	(25)	190	527	17,736	25,637	527	30,721	32,198	סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾
-	-	-	-	2	473	486	2	469	486	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
34	2	4	36	36	459	1,320	36	1,217	1,320	אנשים פרטיים - אחר
167	61	(21)	226	565	18,668	27,443	565	32,407	34,004	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
4	-	-	-	-	23,915	24,536	-	37,337	37,337	בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾
3	-	-	-	-	1,297	1,297	-	14,465	14,465	ממשלות חו"ל
174	61	(21)	226	565	43,880	53,276	565	84,209	85,806 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בחו"ל
4,266	563	202	3,241	7,999	295,887	421,971	8,045	489,533	507,850	סך-הכל בישראל ובחו"ל

* הוצג מחדש.

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 43,880, 0, 21,721, 6,078 ו-14,127 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-60 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

3.2.3. בינוי ונדל"ן

ליום 30 בספטמבר 2018 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-96 מיליארד ש"ח.

טבלה 7-3: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים**

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017			יתרה ליום 30 בספטמבר 2018			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח						
2,598	917	1,681	2,880	841	2,039	בנייה למסחר ושירותים
436	134	302	428	127	301	בנייה לתעשייה
44,016	*29,954	14,062	47,311	*30,981	16,330	בנייה לדירור
26,630	5,262	21,368	27,507	5,612	21,895	נכסים מניבים
16,731	7,360	9,371	18,365	8,002	10,363	אחר
90,411	43,627	46,784	96,491	45,563	50,928	סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,098 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מבר (ליום 31.12.17: 13,705 מיליוני ש"ח).
** כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

3.2.4. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 8-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

2017 בדצמבר 31				2018 בספטמבר 30				
סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים	סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
4,735	3,877	858	2	5,418	4,497	921	3	ענף משק תעשייה
1,333	902	431	1	1,440	1,039	401	1	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,304	752	552	1	1,470	782	688	1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
3,217	1,677	1,540	1	3,526	1,960	1,566	1	אספקת חשמל ומים
7,147	3,771	3,376	4	6,298	2,667	3,631	4	שירותים פיננסיים
17,736	10,979	6,757	9	18,152	10,945	7,207	10	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

3.2.5. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות. הגדרת ההון בהקשר זה כוללת את ההון רוברד 1 בתוספת הון רוברד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו מופחתת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018.

טבלה 9-3: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 בספטמבר 2018

שיעור מההון הרגולטורי	חבות נטו ⁽⁵⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח							
17.56%	6,912	149	7,061	272	3,354	3,696	קבוצת לווים א'
15.31%	6,027	8	6,035	375	3,189	2,845	קבוצת לווים ב'

- (1) לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ויתרות הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני.
- (2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- (4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.
- (5) הנתונים המוצגים לעיל מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313 ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.

3.2.6. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסוגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה, ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk). ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P, Fitch, Moody's.

סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:
טבלה 10-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 30 בספטמבר 2018															
		חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾				חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾									
		חשיפה מאזנית מעבר לגבול	מזה: סיכון חוץ-מאזנית ⁽⁴⁾	סיכון חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול					
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה					חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים ⁽³⁾	לממשלות				
במיליוני ש"ח															
המדינה															
		12,628	614	243	7,808	285	475	23,606	10,364	10,961	21,325	2,267	1,524	9,451	ארצות-הברית
		661	49	-	3,158	-	-	5,126	4,416	-	4,416	143	567	-	שוויץ
		5,459	1,437	-	3,846	-	-	6,896	-	-	-	3,034	3,797	65	אנגליה
		589	115	-	3,437	-	-	704	-	-	-	496	108	100	גרמניה
		1,861	180	-	3,480	5	7	2,041	-	-	-	272	1,754	15	צרפת
		8,929	3,463	-	2,739	106	307	12,955	563	88	651	6,282	4,830	1,280	אחרות
סך-כל החשיפות למדינות זרות															
		30,127	5,858	243	24,468	396	789	51,328	15,343	11,049	26,392	12,494	12,580	10,911	
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד															
		196	126	-	405	-	-	322	-	-	-	199	123	-	
מזה: סך החשיפות למדינות LDC															
		966	184	-	276	75	275	1,694	544	88	632	746	333	71	

כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים. שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, ביטחונות נזילים ונגדרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(5) יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות כוללת סך של 11,098 מיליוני ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערביות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 10-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2017														
חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾				חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		סיכון	סך חשיפה חוץ-מאזנית אשראי	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול	לממשלות ⁽³⁾ לבנקים		לאחרים	
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה	לפירעון עד שנה
במיליוני ש"ח														
המדינה														
12,670	1,597	116	7,427	51	227	27,110	12,843	11,968	24,811	2,534	2,425	9,308	ארצות-הברית	
446	791	-	3,863	-	-	7,193	5,956	-	5,956	22	1,215	-	שוויץ	
6,655	2,155	-	3,810	-	-	8,856	46	1	47	3,566	5,145	99	אנגליה	
807	1,273	-	4,119	-	1	2,080	-	-	-	614	1,313	153	גרמניה	
1,835	761	-	4,058	-	4	2,596	-	-	-	369	2,178	49	צרפת	
7,334	4,112	-	2,093	129	135	11,968	523	637	1,160	4,806	5,444	1,195	אחרות	
סך-כל החשיפות למדינות זרות														
29,747	10,689	116	25,370	180	367	59,803	19,368	12,606	31,974	11,911	17,720	10,804		
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד														
194	52	-	139	-	-	245	-	-	-	102	143	-		
מזה: סך החשיפות למדינות LDC														
928	229	-	777	57	60	1,647	490	637	1,127	671	419	67		

כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים. שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטוחנות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטוחנות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(5) יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות כוללת סך של 13,591 מיליוני ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 10-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017													
חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾				חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾									
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		מזה: סיכון	סך חשיפה חוץ-מאזנית אשראי	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעיית ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	חוץ-מאזני בעיית ⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים ⁽³⁾	לממשלות		
במיליוני ש"ח													
המדינה													
14,200	1,630	188	7,610	123	254	30,809	14,979	11,562	26,541	2,223	2,500	11,107	ארצות-הברית
487	129	-	3,897	-	-	4,233	3,617	-	3,617	41	575	-	שוויץ
6,296	1,621	-	3,679	-	-	7,961	44	1	45	3,269	4,568	80	אנגליה
527	493	-	4,155	-	-	1,020	-	-	-	396	493	131	גרמניה
1,734	311	-	4,062	5	7	2,045	-	-	-	305	1,691	49	צרפת
7,439	4,435	-	2,342	88	105	12,379	505	617	1,122	5,566	5,085	1,223	אחרות
סך-כל החשיפות למדינות זרות													
30,683	8,619	188	25,745	216	366	58,447	19,145	12,180	31,325	11,800	14,912	12,590	
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד													
127	75	-	134	-	-	202	-	-	-	104	98	-	
מזה: סך החשיפות למדינות LDC													
986	396	-	757	53	70	1,871	489	617	1,106	721	608	53	

כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים. שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגדרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (5) יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות כוללת סך של 13,705 מיליוני ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 11-3: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות⁽¹⁾

לתקופה של שלושה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2018				
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד
במיליוני ש"ח				
237	124	45	2	66
81	(9)	91	-	(1)
23	21	-	1	1
1	1	-	-	-
(20)	(9)	(8)	-	(3)
322	128	128	3	63

לתקופה של תשעה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2018				
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד
במיליוני ש"ח				
202	112	55	2	33
51	(23)	80	-	(6)
197	124	5	1	67
2	2	-	-	-
(130)	(87)	(12)	-	(31)
322	128	128	3	63

לתקופה של שלושה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2017				
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד
במיליוני ש"ח				
256	160	38	2	56
(7)	6	4	-	(17)
5	5	-	-	-
(9)	(4)	(2)	-	(3)
245	167	40	2	36

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 11-3: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות⁽¹⁾ (המשך)

לתקופה של תשעה חודשים המסתיימת ביום 30.09.2017				
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד
במיליוני ש"ח				
350	226	39	-	85
(55)	(6)	-	-	(49)
18	6	6	2	4
3	3	-	-	-
(71)	(62)	(5)	-	(4)
245	167	40	2	36
לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2017				
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד
במיליוני ש"ח				
350	226	39	-	85
(32)	(2)	20	-	(50)
47	35	6	2	4
5	5	-	-	-
(168)	(152)	(10)	-	(6)
202	112	55	2	33

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

3.2.7. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת, הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד, והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה. במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה 12-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 30 בספטמבר 2018			
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾						
14,694	10,939	3,755	11,958	8,796	3,162	AAA עד AA-
18,374	3,834	14,540	14,538	3,476	11,062	A+ עד A-
1,764	288	1,476	1,257	387	870	BBB+ עד BBB-
149	69	80	37	14	23	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
350	65	285	835	128	707	ללא דירוג**
35,331	15,195	20,136	28,625	12,801	15,824	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
35,331	15,195	20,136	28,625	12,801	15,824	סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
8	1	7	8	1	7	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים במדינות הבאות:
 ספרד - סך חשיפה של כ-132 מיליון ש"ח, מזה סך של 122 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 9 מיליון ש"ח בדירוג BBB-. (סך חשיפה בסוף שנת 2017 הייתה כ-98 מיליון ש"ח, מזה סך של 65 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 11 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ סך של 22 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 אירלנד - החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח. (בסוף שנת 2017 החשיפה למוסדות פיננסיים הייתה מזערית והסתכמה בפחות ממיליון ש"ח).
 איטליה - סך חשיפה של כ-142 מיליון ש"ח, מזה סך של 135 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 6 מיליון ש"ח בדירוג BBB- (סך החשיפה בסוף שנת 2017 הייתה כ-102 מיליון ש"ח, מזה סך של 85 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 16 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 ביוון ובפורטוגל אין חשיפה למוסדות פיננסיים.
 ** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 5% מהיתרה. הסכום הנותר מפורז בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (31.12.17: 71% מהיתרה).
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות לתמן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
 (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P-i Fitch.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2018 בכ-28.6 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017. ירידה זו נבעה מקיטון בחשיפה המאזנית בסך כ-4.3 מיליארד ש"ח ומירידה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-2.4 מיליארד ש"ח. כ-92.56% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-58.51% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 41.02% בחברות ביטוח ו-0.47% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים בארצות-הברית (15.6%), ובמדינות מערב אירופה (68.8%).

ענף "בנקים בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל רק את החשיפות בגין בנקים חו"ל, כולל בנקים מרכזיים. מוסדות פיננסיים מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. כמו-כן כולל "סיכון האשראי הכולל" יתרות מאזניות וחוף-מאזניות בגין נגזרים. הטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים כמו גם יתרות חוף-מאזניות בגין נגזרים.

סך "חובות וסיכון אשראי חוף-מאזני" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוף-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוף-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

3.2.8. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיוור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת ההחזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל. לפרטים והרחבה ראה [סעיף 3.2.9. בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2017](#).

טבלה 13-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

	יתרה ליום		במיליוני ש"ח
	השנוי	31.12.17	
			30,09.18
מאזני			
עו"ש חובה	10.41%	367	3,892
הלוואות ⁽¹⁾	(3.55%)	(1,116)	30,354
מזה: הלוואות בולט ובלון	(14.29%)	(21)	126
אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾	(3.00%)	(138)	4,455
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	(10.75%)	(600)	4,982
סיכון אשראי מאזני המיוחס לפעילות מופסקת	8.61%	817	10,302
סך-הכל סיכון אשראי מאזני	(1.23%)	(670)	53,985
חוף-מאזני			
סיכון אשראי חוף-מאזני	2.17%	433	20,386
סיכון אשראי חוף-מאזני המיוחס לפעילות מופסקת	3.12%	347	11,457
סך-הכל סיכון אשראי כולל	0.13%	110	85,828

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.
 (2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 14-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

ליום 31 בדצמבר 2017				ליום 30 בספטמבר 2018				
סך-הכל	הכנסה לחשבון			סך-הכל	הכנסה לחשבון			
	מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח		מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	
במיליוני ש"ח								
	אשראי ללווה באלפי ש"ח							
1,869	277	378	1,214	4,841	1,827	1,170	1,844	עד 20
3,239	555	716	1,968	3,557	777	855	1,925	מ-20 עד 40
8,230	1,683	2,206	4,341	8,730	2,072	2,458	4,200	מ-40 עד 80
13,175	3,912	4,670	4,593	13,626	4,303	4,895	4,428	מ-80 עד 150
10,653	5,950	3,328	1,375	10,656	6,124	3,323	1,209	מ-150 עד 300
2,486	2,031	253	202	2,347	1,915	243	189	מעל 300
39,652	14,408	11,551	13,693	43,757	17,018	12,944	13,795	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

טבלה 15-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 30 בספטמבר 2018	
סיכון אשראי מאזני במיליוני ש"ח		
	גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח	
26,768	25,080	עד 10
5,392	7,668	מ-10 עד 50
3,968	5,679	מ-50 עד 200
1,716	2,508	מ-200 עד 500
1,808	2,822	מעל 500
39,652	43,757	סך-הכל

טבלה 16-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בבנק בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנוותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 30 בספטמבר 2018			
סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	
	במיליוני ש"ח					
	תקופה לפירעון					
5,896	453	5,443	10,646	5,424	5,222	עד שנה
7,961	94	7,867	8,016	88	7,928	משנה עד 3 שנים
15,823	116	15,707	15,636	117	15,519	מ-3 עד 5 שנים
9,972	92	9,880	9,459	99	9,360	מעל 5 שנים
39,652	755	38,897	43,757	5,728	38,029	סך-הכל

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 17-3: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני		השינוי	יתרה ליום		
ליום			31.12.17		
31.12.17	30.09.18		31.12.17	30.09.18	
			במיליוני ש"ח		
1.96%	2.07%	3.91%	1,073	1,115	סיכון אשראי בעייתי
1.35%	1.27%	(7.05%)	738	686	מזה: סיכון אשראי פגום
0.18%	0.20%	10.31%	97	107	חובות בפיגור מעל 90 יום
0.88%	(1) 1.09%	(1)22.76%	479	441	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
1.96%	2.01%	1.12%	1,071	1,083	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

(1) מחושב על בסיס שנתי.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 נרשם קיטון ביתרת ההלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של 3.5%. סך סיכון האשראי המאזני ירד ב-1.2% (ללא יתרה בגין פעילות מופסקת).

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 שיעור סיכון האשראי הבעייתי עלה, זאת בין היתר בעקבות יישום לראשונה של סיווג אוטומטי בהשגחה מיוחדת לחובות הקטנים מ-1 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2018, על-פי קריטריונים קבועים, אשר הביא לגידול ביתרת החוב הבעייתי בגין אנשים פרטיים. ברבעון השני והשלישי נרשמה יציבות יחסית.

סיכון האשראי הפגום ירד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 ובכל אחד מהרבעונים במהלך תקופה זו. שיעור החובות בפיגור מעל 90 יום עלה מ-0.18% בדצמבר 2017 ל-0.20% בספטמבר 2018, יציב לעומת הרבעון הקודם. שיעור המחיקות החשבונאיות נטו גבוה מאשר בדצמבר 2017, ומצביע על פגיעה באיכות תיק זה אשר ניכרה גם בשנת 2017 ובשנת 2016. הבנק נקט מספר צעדים לשיפור איכות החיתום באשראי לאנשים פרטיים ומנטר באופן שוטף את המגמות בתיק.

3.2.9. סיכונים בתיק הלוואות לדיור טבלה 18-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום			
31.12.17	30.09.17	30.09.18	
			במיליוני ש"ח
יתרות אשראי			
74,521	72,884	79,425	הלוואות מכספי הבנק
1,480	1,530	1,341	הלוואות מכספי האוצר*
76	77	81	מענקים מכספי האוצר*
76,077	74,491	80,847	סך-הכל

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 18-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום	
31.12.17	30.09.17	30.09.18
במיליוני ש"ח		
ביצוע		
הלוואות מכספי האוצר		
50	28	59
10	3	19
60	31	78
13,437	9,828	11,185
13,497	9,859	11,263
709	499	797
14,206	10,358	12,060

היקף החוב הבעייתי

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 נמשכה מגמת הירידה בשיעור הסכומים בפיגור מתוך יתרות האשראי וירידה מתונה בשיעור הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור.

טבלה 19-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	סכום בפיגור שיעור מעל 90 יום הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור (כולל להפרשה קבוצתית) אשראי במיליוני ש"ח לפי עומק הפיגור	שיעור חוב בעייתי במיליוני ש"ח	שיעור חוב בעייתי בשיעור חוב בעייתי
79,425	119	414	1,177	1.48%
74,521	140	397	1,055	1.42%

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 20-3: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

שיעור שינוי בתקופה	סך-הכל יתרת חוב במיליוני ש"ח	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				
		ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		
		יתרה ב-שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	יתרה ב-שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	יתרה ב-שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	יתרה ב-שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	יתרה ב-שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	
6.6%	79,425	0.5%	384	27.1%	21,560	16.8%	13,316	38.1%	30,265	17.5%	13,900	30.09.18
7.6%	74,521	0.6%	437	27.7%	20,619	17.4%	12,988	37.6%	28,022	16.7%	12,455	31.12.17

כימות ומדידת הסיכון – תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק. גידור הסיכון: הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. קיימים אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף מבוצעים תרחישי מאמץ על תיק המשכנתאות ומנותחת ההשפעה על התיק עצמו ועל כלל הבנק. התרחישים כוללים התייחסות לירידה חדה במחירי הדירות, עלייה בריבית ועלייה ברמת האבטלה במשק. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 21-3: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים

2017		2018		רבעון שלישי	במיליוני ש"ח	
רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי			
72,884	74,521	76,005	77,875	79,425		יתרות לסוף תקופה
2.0%	2.2%	2.0%	2.5%	2.0%		שינוי ביתרות
3,667	3,609	3,761	3,728	3,696		ביצוע הלוואות חדשות

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 נמשכת העלייה ביתרות בדומה לשנת 2017. אישור הלוואות לדיור מתבצע בהתאם למדרג סמכויות המגלם את מהות בקשת האשראי והסיכון הגלום בה. כימות ומדידת סיכון האשראי לדיור מבוצעים במספר רמות: רמת הלקוח הבודד וכן ברמת כלל תיק האשראי של הבנק. לצורך כך, פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידה, המשלבים הערכות מומחים בתחום האשראי לדיור ומודלים סטטיסטיים. במסגרת כימות הסיכון מבוצעת בחינה ממוקדת בנושא בחינת כושר החזר כולל בחינת רגישות לשינויים אפשריים בכושר החזר כתוצאה משינוי אפשרי בשיעור הריבית.

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים טבלה 22-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					מאפיינים
30.09.17	31.12.17	31.03.18	30.06.18	30.09.18	
28.2%	28.5%	29.6%	31.2%	34.2%	שיעור מימון מעל 60%
0.0%	0.0%	0.0%	0.1%	0.1%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
32.2%	31.2%	31.5%	32.6%	32.5%	שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
57.5%	56.5%	58.1%	60.1%	59.5%	שיעור בריבית משתנה
6.3%	7.7%	6.2%	5.7%	6.2%	שיעור הלוואות לכל מטרה
11.5%	10.3%	10.8%	9.3%	9.0%	שיעור הלוואות להשקעה מרכישה
6.6%	7.0%	7.1%	7.0%	7.3%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
720	732	734	755	770	מסגרת חדשה ממוצעת לרכישה באלפי ש"ח
23.7	23.6	23.9	24.5	24.6	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

יצוין כי שיעורי המימון חושבו על-פי הוראת דיווח לפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור.

ברבעון השלישי של שנת 2018 נמשכת מגמת העלייה בשיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60%. ישנה ירידה בשיעור הלוואות בריבית משתנה לאחר מגמת עלייה ברבעונים קודמים. שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% נותר יציב וברמה נמוכה. נמשכת הירידה בשיעור הלוואות להשקעה מרכישה. בהלוואות לכל מטרה ובשיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה) נרשמה עלייה. נמשכת התארכות תקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

3.2.10 מימון ממונף

מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות). להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רוברד 1.

טבלה 23-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ביום 30 בספטמבר 2018			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
257	-	257	1
1,262	718	544	2
1,404	5	1,399	2
296	-	296	1
997	143	854	3
218	-	218	1
4,434	866	3,568	10

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	1	257	-	257
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	544	718	1,262
כרייה וחציבה	2	1,399	5	1,404
מידע ותקשורת	1	296	-	296
מסחר	3	854	143	997
תעשייה	1	218	-	218
סך-הכל	10	3,568	866	4,434

ביום 31 בדצמבר 2017			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
387	-	387	1
1,018	467	551	1
200	200	-	1
1,500	19	1,481	2
942	340	602	2
208	-	208	1
4,255	1,026	3,229	8

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	1	387	-	387
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1	551	467	1,018
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	-	200	200
כרייה וחציבה	2	1,481	19	1,500
מסחר	2	602	340	942
תעשייה	1	208	-	208
סך-הכל	8	3,229	1,026	4,255

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

3.3 סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשוקים.

להרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#), הדוחות הכספיים לשנת 2017 וכן [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2018](#).

3.3.1 סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים.

ניתוח רגישות השווי ההוגן

טבלה 2-3: פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה

ליום 30 בספטמבר 2018						
סך-הכל	מטבע-חוץ***			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
426,487	6,576	6,708	59,393	47,662	306,148	נכסים פיננסיים**
852,610	23,409	29,882	391,045	20,783	387,491	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים****
394,734	3,969	12,601	81,073	41,497	255,594	התחייבויות פיננסיות*
851,874	23,460	24,511	371,436	20,531	411,936	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים****
32,489	2,556	(522)	(2,071)	6,417	26,109	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך-הכל	מטבע-חוץ***			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
431,895	5,293	5,943	67,783	46,143	306,733	נכסים פיננסיים**
846,195	15,333	27,430	411,674	24,985	366,773	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים****
400,526	4,405	12,329	79,494	41,180	263,118	התחייבויות פיננסיות*
846,237	14,627	21,245	401,466	24,865	384,034	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים****
31,327	1,594	(201)	(1,503)	5,083	26,354	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

** כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.

*** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

**** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

טבלה 25-3: השפעת שינויים הפוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים

ליום 30 בספטמבר 2018*									
שינוי בשווי הוגן	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית***								
	סך-הכל	סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		לא-צמוד	צמוד למדד
			אחר	אירו	דולר	לא-צמוד	צמוד למדד		
במיליוני ש"ח									
									השינוי בשיעורי הריבית
(5.2%)	(1,692)	30,797	2,499	(569)	(2,376)	6,151	25,092		גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
(0.5%)	(162)	32,327	2,550	(525)	(2,104)	6,389	26,017		גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
5.6%	1,826	34,315	2,611	(474)	(1,758)	6,721	27,215		קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד
ליום 31 בדצמבר 2017*									
שינוי בשווי הוגן	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית***								
	סך-הכל	סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		לא-צמוד	צמוד למדד
			אחר	אירו	דולר	לא-צמוד	צמוד למדד		
במיליוני ש"ח									
									השינוי בשיעורי הריבית
(5.3%)	(1,663)	29,664	1,533	(243)	(1,818)	4,828	25,364		גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
(0.4%)	(137)	31,190	1,589	(203)	(1,536)	5,054	26,286		גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
6.0%	1,886	33,213	1,659	(156)	(1,165)	5,373	27,502		קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

*** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך-הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא-כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפרטים נוספים בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית טבלה 26-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד*

ליום 30 בספטמבר 2018					
מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
במיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
6,614	10,476	13,347	21,063	12,115	236,040
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾					
25,322	33,264	70,266	71,151	116,688	65,301
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
564	655	248	1,117	1,603	991
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
32,500	44,395	83,861	93,331	130,406	302,332
סך-הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
1,228	3,416	7,692	13,494	8,553	220,704
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾					
27,803	33,768	69,490	80,850	118,343	78,708
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
-	-	93	863	1,173	687
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
29,031	37,184	77,275	95,207	128,069	300,099
סך-הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
3,469	7,211	6,586	(1,876)	2,337	2,233
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
19,960	16,491	9,280	2,694	4,570	2,233
החשיפה המצטברת במגזר					

* כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות המיוחסים לפעילות מופסקת. למידע נוסף ראה **ביאור 1.ה**, בתמצית הדוחות הכספיים.

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדירור. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-46 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.02 שנה.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים והתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה **ביאור 15** לתמצית הדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

2017 בדצמבר 31			2017 בספטמבר 30			ליום 30 בספטמבר 2018					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח		
0.55	2.85	306,733	0.51	3.14	297,193	0.56	3.31	306,148	3,567	300	2,626
1.26		362,128	1.20		384,416	1.18		382,313	-	-	321
1.62		4,645	1.45		5,445	1.25		5,178	-	-	-
⁽²⁾ 0.94		673,506	⁽²⁾ 0.90		687,054	⁽²⁾0.91		693,639	3,567	300	2,947
0.20	0.99	263,118	0.21	0.98	256,809	0.20	1.30	255,594	79	1	427
1.23		381,785	1.17		401,652	1.15		409,120	-	-	158
0.27		2,249	0.25		3,033	0.30		2,816	-	-	-
⁽²⁾ 0.81		647,152	⁽²⁾ 0.79		661,494	⁽²⁾0.78		667,530	79	1	585
		26,354			25,560			26,109	3,488	299	2,362
								26,109	22,621	22,322	

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 27-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד*

ליום 30 בספטמבר 2018					
מעל 5 מעל 3 מעל 3 חודשים מעל חודש עם דרישה	מעל 5 מעל 3 מעל 3 חודשים מעל חודש	מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים מעל חודש	מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים מעל חודש	מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים מעל חודש	מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים מעל חודש
עד 10 שנים	עד 5 שנים	עד 3 שנים	עד שנה	עד 3 חודשים	עד חודש
במיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
5,682	12,442	14,795	6,829	2,039	2,261
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾					
4,456	1,967	6,889	5,607	659	1,018
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
10,138	14,409	21,684	12,436	2,698	3,279
סך-הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
4,991	11,471	13,622	6,352	614	2,894
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾					
5,269	2,131	7,426	4,001	896	571
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
10,260	13,602	21,048	10,353	1,510	3,465
סך-הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
(122)	807	636	2,083	1,188	(186)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
4,406	4,528	3,721	3,085	1,002	(186)
החשיפה המצטברת במגזר					

* כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות המיוחסים לפעילות מופסקת. למידע נוסף ראה [ביאור 1.1](#), בתמצית הדוחות הכספיים.
 (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 (3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיוור. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-10 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.11 שנה.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 15](#) לתמצית הדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

2017 בדצמבר 31			2017 בספטמבר 30			ליום 30 בספטמבר 2018					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח		
3.36	2.57	46,143	3.32	2.92	45,717	3.57	2.74	47,662	114	505	2,995
2.06		24,985	2.65		24,143	2.48		20,783	-	-	187
⁽²⁾ 2.90		71,128	⁽²⁾ 3.09		69,860	⁽²⁾ 3.24		68,445	114	505	3,182
2.90	0.73	41,180	3.03	0.66	40,109	3.15	0.52	41,497	-	-	1,553
2.25		24,865	2.72		24,659	3.09		20,531	-	-	237
⁽²⁾ 2.66		66,045	⁽²⁾ 2.91		64,768	⁽²⁾ 3.13		62,028	-	-	1,790
		5,083			5,092			6,417	114	505	1,392
									6,417	6,303	5,798

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 28-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ*

ליום 30 בספטמבר 2018					
מעל דרישה עד 3 חודשים	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 5 שנים עד 10 שנים
במיליוני ש"ח					
מטבע-חוץ⁽³⁾					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
33,529	7,740	6,908	9,134	8,854	4,855
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽⁴⁾					
62,971	110,689	112,790	102,711	13,686	32,800
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
2,599	2,689	2,394	143	5	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
99,099	121,118	122,092	111,988	22,545	37,655
סך-הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
64,535	12,077	18,355	1,779	736	133
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾					
53,347	103,549	95,815	103,015	14,949	37,483
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
2,846	3,106	2,659	301	617	522
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
120,728	118,732	116,829	105,095	16,302	38,138
סך-הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
(21,629)	2,386	5,263	6,893	6,243	(483)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
(21,629)	(19,243)	(13,980)	(7,087)	(844)	(1,327)
החשיפה המצטברת במגזר					

- * כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות המיוחסים לפעילות מופסקת. למידע נוסף ראה **ביאור 1.ה**, בתמצית הדוחות הכספיים.
- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 - (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 - (3) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
 - (4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיוור. השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה **ביאור 15** לתמצית הדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

2017 בדצמבר 31			2017 בספטמבר 30			ליום 30 בספטמבר 2018					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח		
1.28	2.83	79,019	1.21	2.56	83,169	1.35	3.92	72,677	1,345	89	223
0.78		447,910	0.83		446,082	0.73		436,506	-	57	802
0.25		6,527	0.18		10,076	0.25		7,830	-	-	-
⁽²⁾ 0.85		533,456	⁽²⁾ 0.88		539,327	⁽²⁾ 0.81		517,013	1,345	146	1,025
0.20	1.86	96,228	0.20	1.61	99,141	0.22	2.70	97,646	14	-	17
0.86		428,713	0.92		428,538	0.82		409,353	-	201	994
0.90		8,625	0.69		12,257	0.73		10,051	-	-	-
⁽²⁾ 0.74		533,566	⁽²⁾ 0.78		539,936	⁽²⁾ 0.70		517,050	14	201	1,011
		(110)			(609)			(37)	1,331	(55)	14
									(37)	(1,368)	(1,313)

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

טבלה 29-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית*

ליום 30 בספטמבר 2018					
מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
במיליוני ש"ח					
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
17,151	31,772	37,276	34,800	21,894	271,830
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾⁽⁴⁾					
62,578	48,917	179,866	189,548	228,036	129,290
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
564	660	391	3,511	4,292	3,590
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
80,293	81,349	217,533	227,859	254,222	404,710
סך-הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
6,352	15,623	23,093	38,201	21,244	288,133
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾					
70,555	50,848	179,931	180,666	222,788	132,626
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
522	617	394	3,522	4,279	3,533
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
77,429	67,088	203,418	222,389	248,311	424,292
סך-הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
2,864	14,261	14,115	5,470	5,911	(19,582)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
23,039	20,175	5,914	(8,201)	(13,671)	(19,582)
החשיפה המצטברת במגזר					

* כולל יתרות שסווגו כנכסים והתחייבויות המיוחסים לפעילות מופסקת. למידע נוסף ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

(1) למעט יתרות מאזניים של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פירעון".

(4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיר. במגזר הלא-צמוד והצמוד: השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-46 וב-10 מיליוני ש"ח, בהתאמה, והקטנת מ"מ הנכסים ופער המ"מ ב-0.02 ו-0.11 שנה, בהתאמה. במגזר מטבע-החוץ השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 15](#) לתמצית הדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- רכיבים אופציונליים המשבצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

2017 בדצמבר 31			2017 בספטמבר 30			ליום 30 בספטמבר 2018					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח		
0.98	2.74	435,598	0.93	2.93	429,722	1.02	3.23	430,506	9,045	894	5,844
0.99		835,839	1.05		855,412	0.95		840,576	974	57	1,310
0.82		11,172	0.63		15,521	0.65		13,008	-	-	-
⁽²⁾ 1.01		1,282,609	⁽²⁾ 1.01		1,300,655	⁽²⁾ 0.99		1,284,090	10,019	951	7,154
0.48	0.92	402,005	0.50	0.85	397,480	0.51	0.94	396,608	1,964	1	1,997
1.04		836,175	1.04		855,618	1.01		839,982	978	201	1,389
0.77		10,874	0.60		15,290	0.64		12,867	-	-	-
⁽²⁾ 0.88		1,249,054	⁽²⁾ 0.90		1,268,388	⁽²⁾ 0.87		1,249,457	2,942	202	3,386
		33,555			32,267			34,633	7,077	749	3,768
									34,633	27,556	26,807

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

בניהול סיכון הריבית הבנק מתמקד בניהול רגישות הערך, אשר מתבססת על שינויי הערך המהוון של כלל הנכסים וההתחייבויות במאזן הבנק עם שינוי הריבית (תוך שימוש במודלים פנימיים לצרכי החישוב), ומנטר את רגישות ההכנסה באמצעות מגבלות. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, שכן בניגוד אליה, רגישות ההכנסה אינה מביאה בחשבון שינויי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות לזמן ארוך אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן, אך כן מביאה בחשבון באופן מלא שינויים במרווחי פיקדונות ועו"ש. הבנק מודד את רגישות הערך הכלכלי למגוון תרחישים מדי חודש, תדירות התואמת לאופי התיק הבנקאי, עם מדידות בתדירות גבוהה יותר לצרכי ניהול החשיפה. רגישויות התיק למסחר נמדדות מספר פעמים ביום.

טבלה 3-30: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)

מינימום בשנת 2018		מקסימום בשנת 2018		30 בספטמבר 2018		
עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני ש"ח						
תרחיש:						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
בבנק	453	(377)	629	(535)	(57)	629
מזה: בתיק הבנקאי	417	(345)	612	(521)	(55)	613
בתיק למסחר	10	(8)	35	(32)	(2)	16
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
בבנק	78	(50)	274	(219)	(19)	218
מזה: בתיק הבנקאי	81	(38)	255	(208)	(21)	243
בתיק למסחר	(9)	2	(28)	(44)	2	(25)
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
בבנק	(7)	8	(117)	110	11	(117)
מזה: בתיק הבנקאי	(7)	8	(123)	117	12	(123)
בתיק למסחר	-	-	25	(25)	(1)	6
31 בדצמבר 2017						
מינימום בשנת 2017		מקסימום בשנת 2017		31 בדצמבר 2017		
עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני ש"ח						
תרחיש:						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
בבנק	315	(257)	493	(422)	(45)	493
מזה: בתיק הבנקאי	315	(257)	476	(406)	(43)	477
בתיק למסחר	-	-	23	(22)	(2)	16
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
בבנק	88	(68)	322	(269)	(29)	322
מזה: בתיק הבנקאי	92	(54)	311	(260)	(28)	311
בתיק למסחר	3	-	26	(43)	(1)	11
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
בבנק	6	(1)	49	(45)	-	7
מזה: בתיק הבנקאי	2	-	41	(38)	-	3
בתיק למסחר	(2)	2	(29)	31	-	4

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון, כמקובל בדוחות הכספיים, וללא מודלים פנימיים בחלק מהמוצרים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2018

3.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

טבלה 3-31: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי בבנק ולמדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2017		30 בספטמבר 2018		
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
במיליוני ש"ח				
(68.2)	100.4	2.8	80.4	דולר ארצות-הברית
(26.8)	(1.8)	11.6	11.1	אירו
מדד המחירים לצרכן				
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
*(590.12)	*238.76	(462.6)	227.6	

* סווג מחדש.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018 ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתידי, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

מתחילת השנה לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. להרחבה בנושא סיכון הנזילות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#), והדוחות הכספיים לשנת 2017 וכן [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2018](#).

טבלה 3-32: יחס כיסוי הנזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2017	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018	
באחוזים			
א. בנתוני המאוחד⁽¹⁾			
122%	123%	122%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק⁽²⁾			
120%	120%	119%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

- (1) החל מיום 1 בינואר 2017 היחס במאוחד מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.
- (2) היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות. בהתאם לפרסום בנק ישראל בקובץ שאלות ותשובות מיום 29 בספטמבר 2016 בנושא הכללה בדיווח סולו של תאגיד בנקאי, החל מיום 1 ביולי 2017 חישוב יחס כיסוי נזילות סולו כולל חברות בת המחזיקות נכסים ניזילים עבור התאגיד.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי דמוי NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צרכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתייחסות לטווח הארוך. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 30 בספטמבר 2018 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים בערבות ריבוניות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 102,028 מיליון ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם - הבנק) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

טבלה 3-33: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
16,828	13,832	קבוצה א
7,229	6,195	קבוצה ב
4,031	3,072	קבוצה ג

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
 ** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

3.5 סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ואיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד. למידע נוסף בנושא הסיכון התפעולי ואופן ניהולו ובכללו סיכון טכנולוגיה ומחשוב, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

3.6 סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308. תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, Conduct risk, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מתן יעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע) והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות. בסיכון הציות כלולים גם הסיכונים הנובעים מהחקירות על-ידי רשויות בארצות-הברית כאמור בביאורים 10 ו-11 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018. למידע נוסף בנושא סיכון הציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

3.7 סיכון משפטי

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות לרעת הקבוצה, שעלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הקבוצה. הקבוצה נעזרת במערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני לצורך התמודדות עם הסיכון. למידע נוסף בנושא הסיכון המשפטי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) הדוחות הכספיים לשנת 2017 וכן ביאור 26 בדוחות הכספיים לשנת 2017 [וביאור 10](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018.

3.8 סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. למידע נוסף בנושא סיכון המוניטין ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

3.9 סיכון רגולציה וחקיקה

סיכון רגולציה הינו סיכון להכנסות ו/או להון הקבוצה, שנובע מתהליכי חקיקה ו/או מטיטוטות הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע שירותים מסוימים ו/או לחייבה לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת ותוך פגיעה בלוח הזמנים לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

למידע נוסף בנושא סיכון הרגולציה והחקיקה ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018 [וסעיף 3.14 להלן](#).

3.10 סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעותיות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולוועדות הרלוונטיים. למידע נוסף בנושא הסיכון הכלכלי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית](#) בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 בספטמבר 2018.

3.11 סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום.

למידע נוסף בנושא הסיכון האסטרטגי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

3.12 סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק יידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק קשר לגורם למפגע סביבתי.

למידע נוסף בנושא הסיכון הסביבתי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

3.13 הליכים משפטיים ואחרים

א. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעה נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, לכיסוי נזקים אפשריים עקב תביעות אלו.

לפירוט בדבר התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים אשר קבוצת הבנק צד להם - ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018.

לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים, ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים. כאמור בבאור זה הבנק מעריך כי היקף הקנסות שיוטלו על קבוצת הבנק בקשר לחקירות המתקיימות גדולים משמעותית מסכום הפרשה הקיים בדוחות הכספיים.

ב. הליכים משפטיים אחרים

לפרטים בדבר הליכים משפטיים אחרים, ראה סעיף 3.13.ב. בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2017 ("סעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017"). למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים מהותיים בהליכים הנזכרים בסעיף האמור, למעט כמפורט להלן:

1. ביום 24 ביולי 2018, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, על-ידי המבקש בהליך שפורט בפסקה 8 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017 ושעניינו באשראים שניתנו לחברת טומהוק השקעות בע"מ ("טומהוק", חברה בשליטת נוחי דנקנר), בקשה נוספת לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק. עניינה של הבקשה הנוספת, באשראים שניתנו למר נוחי דנקנר (אישית), בהיקף נטען של 95 מיליון ש"ח, לטענת המבקש, תוך הפרת חובת זהירות של נושאי המשרה בבנק באישורם את האשראי האמור ללא ביטחונות ובהיעדר פעולות מספקות לגביית החוב. המבקש מעריך שמר דנקנר יפרע לבנק 35 מיליון ש"ח מתוך האשראי ולפיכך העמיד את סכום התביעה הנגזרת על 60 מיליון ש"ח. בבקשה צויין כי ההלוואות שנתן הבנק לטומהוק מסתכמות ב-50 מיליון ש"ח בלבד, וכי חובו המצטבר של נוחי דנקנר (אישית ובאמצעות טומהוק) מסתכם בכ-150 מיליון ש"ח. באשר להליך בעניין טומהוק, שפורט בפסקה 8 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017, הליך הגישור שהתקיים בין הצדדים הסתיים ללא תוצאות והוגשה בקשה לחידוש ההליכים בתיק.
2. באשר להליך שפורט בפסקה 1 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017 (בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת בקשר עם אופן אישורו של הסכם פרישה של עובדת הבנק לשעבר על רקע תלונה שהגישה נגד מנכ"ל הבנק לשעבר בנושא של הטרדה מינית), ביום 24 באפריל 2018 התקיים דיון בבקשה, ובמסגרתו הסכים המבקש להמלצת בית המשפט למחוק את הבקשה.
3. באשר להליך שפורט בפסקה 2 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017 בעניין בקשה לאישור תביעה נגזרת כנגד נושאי משרה בבנק בעבר ובהווה בנוגע לאשראים לחברות מקבוצת מר אליעזר פישמן, בין הצדדים מתקיים הליך גישור.
4. באשר להליך שפורט בפסקה 3 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017 שעניינו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות תשנ"ט-1999, בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי שוחד ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA, ביום 3 באוקטובר 2018 קבע בית המשפט כי עיכוב ההליכים ימשך ועדכון נוסף על התפתחות החקירה יימסר על-ידי הצדדים עד ליום 3 בפברואר 2019.
5. באשר להליך שפורט בפסקה 5 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017, עתירה שהוגשה על-ידי בני משפחותיהם של קורבנות טרור ועוסקת במדיניות משרד האוצר למנוע התנתקות של בנקים ישראליים מקשריהם עם בנקים בשטחי הרשות הפלסטינית על דרך של מתן התחייבות לשיפוי לבנקים בישראל, ביום 5 ביולי 2018 העתירה נמחקה תוך שמירת זכויות וטענות לעתיד לבוא.
6. באשר להליך שפורט בפסקה 6 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017, ערעור בעתירה שעסקה בבקשה להורות לבנק ישראל למסור דוחות ביקורת בנוגע למתן אשראי לקבוצת א.י.ד.ב, ביום 30 במאי 2018 ניתן פסק דין שדחה את הערעור. בעקבות דחיית הערעור הגישה התנועה לאיכות השלטון בקשה למחיקת העתירה, המפורטת גם היא בפסקה 6 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017.
7. באשר להליכים שפורטו בפסקה 7 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017, בעניין חקירת הרשויות בארצות-הברית, קבע בית המשפט כי עיכוב ההליכים ימשך ועדכון נוסף על התפתחות החקירה יימסר על-ידי הצדדים עד ליום 1 בפברואר 2019.
8. באשר לתביעה שפורטה בפסקה 8 בסעיף 3.13.ב. בדוח לשנת 2017, שעניינה באשראים שניתנו לחברת טומהוק השקעות בע"מ, הליך הגישור שהתקיים בין הצדדים הסתיים ללא תוצאות ובהתאם לכך חודשו ההליכים בתיק.

3.14. יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק

בהמשך למתואר בסעיף 3.14 בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017. להלן נושאים רגולטוריים נוספים שהיו על הפרק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018:

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פורסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרומ).

- בתוך שלוש שנים מחודש ינואר 2017 חברות כרטיסי האשראי יופרדו משני הבנקים הגדולים (הבנק ובנק לאומי). תקופת המכירה תתארך לארבע שנים במידה והבנק ינפיק תוך 3 שנים לפחות 25% מחברות כרטיסי אשראי בבעלותו וגם ירד לשיעור אחזקה של 40%.
- החל מחודש יולי 2018 הבנקים נדרשים להעביר לגופים פיננסיים שישושו ובכפוף לאישור לקוח, יתרות עו"ש יומיות. הבנק ערוך למימוש ההוראה.
- הבנק יחוייב לאפשר להעביר מידע על חשבונות לקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ, השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה תהיה בכפוף לאישור לקוח ותבוצע בשיטת OPEN API. טיוטת תקנות בעניין זה טרם פורסמה.
- הבנק ידרש להציג באתר שלו, עבור לקוחותיו, פירוט מידע על השימוש בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים. טיוטת תקנות שנייה באשר לאופן העברת המידע מצדדים שלישיים לבנק התפרסמה בחודש אוקטובר 2018.
- כחלק מהגנות היונקא לחברות כרטיסי האשראי הבנק ידרש לצמצם את מסגרות האשראי שלו ב-50% ביחס למסגרות האשראי שהקצה בשנת 2015, זאת עד חודש פברואר 2021. לאחר מכן לא יוכל הבנק לצמוח בהיקף המסגרות במשך 3 שנים נוספות.

- הבנק יידרש למכור החזקות בחברת שב"א (שירותי בנק אוטומטיים בע"מ) - המפעילה מערכות טכנולוגיות המאפשרות, בין היתר, העברת אישורים לעסקות בכרטיסי חיוב והעברת אישורים לעסקות משיכת מזומן). כיום הבנק מחזיק 34.5% משב"א (שערכה בדוחות הכספיים הינו כ-41 מיליון ש"ח), ויידרש למכור את החזקות העולות על 10% בתוך 4 שנים, כאשר זכויות ההצבעה בגין החזקות מעל השיעור האמור מורדמות החל מיום 1 ביוני 2017.
 - החל מיום 31 בינואר 2019 נתח של תפעול כרטיסי אשראי חדשים בידי חברת כרטיסי אשראי, לא יעלה על 52% מכרטיסי האשראי החדשים המונפקים על-ידי הבנק.
- הבנק נערך ליישום החוק על-פי לוח הזמנים שנקבע. לפרטים נוספים בדבר היערכות הבנק להיפרדות מקבוצת ישראלכרט ראה [פרק 2.6.1 לעיל](#).

ועדת החקירה הפרלמנטרית להקצאת האשראי ללווים גדולים

בחודש יולי 2017 החליטה הכנסת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבחינת הקצאת האשראי במשק והסדרי חוב בראשות ח"כ איתן כבל. הוועדה תבחן את התנהלות בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, הבנקים, גופים מוסדיים, חברות ביטוח ונותני אשראי למיניהם, תקבע מסקנות ותגיש המלצות בנושא זה. מנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון הופיעו בפני הוועדה ביום 21 באוקטובר 2018. בדיון העביר הבנק לוועדה נתונים הנוגעים לביצועי תיק האשראי של הבנק, לתמהיל התיק לאורך השנים ולהתמודדות הבנק עם לקוחות בקשיים. כמו-כן, ראשי הבנק ענו על שאלות חברי הכנסת. ראשי הבנק הביעו נכונות לשתף פעולה עם הוועדה ולהעביר לוועדה מסמכים נוספים הנוגעים לנתונים מצרפיים וכן למדיניות ונוהלי הבנק, באופן שאינו פוגע בנכסים המסחריים של הבנק, בחובות הסודיות הבנקאית כלפי לקוחות ובחיסיון הקבוע בחוק וכל על האמור בדוחות הפיקוח על הבנקים.

החוק לניוד חשבונות בין בנקים באופן מקוון

בחודש פברואר 2018 אושר בכנסת החוק להקמת מערכת נידוד חשבונות בנק אוטומטית על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק - הבנקים יחויבו לאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח. בחודש פברואר 2021 יכנס החוק לתוקף עם אפשרות להארכה נוספת בשנה. מאז פרסום הצעת החוק מתקיימות בבנק ישראל פגישות הצוות ליישום החוק. הוחלט כי חברת מס"ב תנהל את הפרויקט והחברה העבירה לוחות זמנים לביצוע לפיקוח על הבנקים ולכלל הבנקים החברים. בחודש אוקטובר 2018 פרסמה נגידת בנק ישראל טיוטה לכללים ראשוניים מכוח החוק העוסקים בסוגי חשבונות אשר הבנקים יחויבו לאפשר את נידודם במסגרת המערכת. בהתאם לטיוטה, כ-80% מחשבונות עו"ש למשקי בית יהיו ניתנים לניוד במערכת.

הוראות ויזמות מהותיות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018

- בחודש אוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים את טיוטת צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקות בכרטיסי חיוב ושל עסקות חיוב מידי) אשר מביא לידי ביטוי את המתווה שפרסם בנק ישראל בחודש פברואר 2018 להפחתת שיעור העמלה הצולבת - על-פי המתווה תופחת העמלה בכרטיסי אשראי מ-0.7% ל-0.5% בחמש פעימות מדורגות, הפעימה הראשונה תחול בחודש ינואר 2019 והאחרונה בחודש ינואר 2023. בנוסף, המפקחת קבעה כי העמלה הצולבת בעסקות חיוב מידי (דביט) תופחת מ-0.3% ל-0.25% בשתי פעימות שיחלו בחודש ינואר 2021 ויסיימו בחודש ינואר 2023.
- שירותי תשלום - בחודש אוקטובר 2018 אושרה בקריאה ראשונה הצעת חוק ממשלתית לאסדרת שירותי התשלום והתאמתם להתקדמות הטכנולוגית (שימוש באפליקציות תשלומים) בשם חוק שירותי תשלום. דיונים בחוק לקראת קריאה שנייה ושלישית החלו בוועדת הרפורמות. ההצעה, המסתמכת על עקרונות דירקטיבת PSD2 וצפויה להחליף את חוק כרטיסי חיוב, מסדירה את מערכת היחסים החוזית בין נותן שירותי תשלום למשלם ולמוטב וכן קובעת את הסדרי האחריות במקרה של שימוש לרעה. למעשה ההצעה מסדירה את הפעילות של אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלום, ארנק אלקטרוני, העברות תשלום, אחסון כספים ותשלום מהם, זאת במקביל לעיסוקה גם באמצעי תשלום מסורתיים במערכת הבנקאית ובכרטיסי אשראי. תזכיר חוק נוסף בנושא, הקובע את החובות החלות על מי שמבקש לקבל רישיון ולשמש כנותן שירותי תשלום, התפרסם בחודש אוגוסט 2018 להערות הציבור והוא צפוי להגיע לדיון בכנסת בחודשים הקרובים.
- בחודש אוקטובר 2018 אישרה מליאת הכנסת בקריאה הראשונה את ההצעה לדחיית כניסתו לתוקף של חוק אשראי הוגן, אשר אמור להיכנס לתוקף ביום 9 בנובמבר 2018. על-פי הצעת חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות (תיקון מס' 5) (דחיית מועד התחילה) - תידחה כניסתו לתוקף של החוק בתשעה חודשים (לחודש אוגוסט 2019).
- במסגרת חוק שינוי מבנה הבורסה, אשר אושר בכנסת בחודש אפריל 2017, נקבעו חובות לדווח לבורסה החל מחודש יולי 2018 על העמלות שחברי בורסה וחברי מסלקה גובים מלקוחותיהם, בכלל זה עמלות מסחר ועמלות סליקה, וכל שינוי בהן. בחודש אוגוסט 2018 עלה לאוויר מחשבון העמלות באתר הבורסה וכעת ניתן להשוות מחירי עמלות פעילות בניירות-ערך בין השחקנים השונים בשוק.
- בחודש אוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה מתקדמת המתקבת את נוהל בנקאי תקין 325 בנושא ניהול מסגרות אשראי. ההוראה הקיימת חלה עד כה על מסגרות אשראי בחשבון עו"ש בלבד. מוצע להחיל את ההוראה גם על מסגרות האשראי הניתנות ללקוחות באמצעות כרטיסי האשראי. כמו-כן, נקבעה דרישה לקבוע מנגנוני התראות ללקוחות אודות ניצול המסגרות, וכן להודיע ללקוח אודות ניצול של מעל 90% ממסגרת האשראי.
- בחודש אוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון לכללי העמלות המחייב את הבנקים לאתר את העסקים הקטנים שיכולים לחסוך ממעבר למסלול עמלות עו"ש במחיר קבוע, ולצרף אותם באופן יזום למסלול. צעד זה מובצע לאחר הוראת הפיקוח מחודש נובמבר 2017, שדרשה מהבנקים לשלוח לכל עסק קטן מכתב המיידע אותו לגבי גובה החיסכון שיווצר לו אם יעבור למסלול העמלות המתאים לו, התיקון צפוי להיכנס לתוקף בתחילת שנת 2019.
- בחודש אוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון לנהל בנקאי תקין 451 בנושא הלוואות לדיור - על-פי התיקון, הפנית הלקוח לביצוע שמאות תבצע כבר בשלב האישור העקרוני. כמו-כן, הבנקים יחויבו לקבל הערכת שמאי שהוכנה עבור בנק אחר, זאת בתנאי שלא חלפו 90 ימים מאז הכנתה, וכן נותרת לבנק אפשרות לסרב סירוב סביר במקרים חריגים.

לעניין פירעון מוקדם: בנק יידרש להציג באתר האינטרנט שלו או באפליקציה, מידע מעודכן הנדרש ללווה על מנת לבחון את הכדאיות של פירעון מוקדם של המשכנתא. כמו-כן, בנק יידרש למסור ללווה אישור עבור חברת הביטוח בו הוא מאשר להקטין את סכום השיעבוד לטובת הבנק בהתאם לפירעון ההלוואה (או לבטל את השיעבוד כליל במקרה של פירעון מלא).

- בחודש יולי 2018 הכנסת אישרה תיקון לחוק הגנת הצרכן שיחייב את הבנקים, במסגרת שירותי המענה הטלפוני במערכת אוטומטית לניחוח שיחות, לאפשר לצרכן מענה אנושי מקצועי בתוך זמן שלא יעלה על שש דקות המתנה. על-פי החוק, האפשרות למענה אנושי מקצועי על-ידי נציגי שירות תינתן עבור שירותים מסוג טיפול בתקלה, בירור חשבון וסיום התקשרות. החוק מאפשר זמן הערכות של שנה ויכנס לתוקף בחודש יולי 2019. המפקח על הבנקים רשאי לקבוע לבנקים הוראות ספציפיות בנושא כולל לגבי שיעור העמידה במשך זמן ההמתנה המירבי. הבנק נערך ליישום החוק.
- בחודש ספטמבר 2018, פרסם משרד האוצר כללים למתן מענקים להקמת לשכת מחשוב מרכזית - האוצר יעניק מענקים לספק שירותי המחשוב שייחבר בגין הקמת תשתית מחשוב ואספקת שירותי מחשוב בבנקים כוללים לגופים פיננסיים. על-פי הכללים, הסכום המקסימלי למענק לגוף מקים לשכת המחשוב הוא 200 מיליון ש"ח (תלוי בזהות ומספר המצטרפים לשירות) והתנאי לקבלת מענק הוא הסכם התקשרות בין הגוף המציע לבנק או אגודת האשראי. הסכום עבור בנק קיים שיצטרף לשירות הוא 30 מיליון ש"ח והסכום עבור הבנק החדש הראשון שיצטרף לשירות הוא 90 מיליון ש"ח. תנאי הכרחי לקבלת המענק הוא הסכם התקשרות חתום בין ספק שירותי המחשוב לבין בנק קיים או בנק חדש, אחד לפחות. בנוסף, הוצבו אבני דרך לקבלת המענק אשר תלויות לא רק בנותן שירותי המחשוב אלא גם בפעולות הגוף הפיננסי הנהנה מהשירות.
- בחודש אוקטובר 2018 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא התנהלות הבנק במיקור חוץ. החוזר מסדיר את העקרונות שבנקים נדרשים לפעול לפיהם כאשר הם מעבירים פעולות למיקור חוץ, במטרה לצמצם את חשיפתם לסיכונים הנובעים מכך. ההוראה מפרטת מיהו נותן שירות מיקור חוץ, אחריות הבנק והביקורת ונאותות החוזה עם הספק. ההוראה מטילה נטל פיקוחי על הבנק בנוגע לספקים שלו. בתוך כך, בנוגע להפניית לקוחות לנטילת אשראי, נקבע כי תחילת הפעילות תותר רק לאחר הפעלת מאגר נתוני אשראי ובכפוף להבהרה פיקוחית יעודית לנושא.
- בחודש אפריל 2018 פרסמה רשות הגבלים העסקיים, במסגרת התנאים לאישור ההסדר הכולל לסליקה צולבת בין חברות כרטיסי האשראי, כי יידרש מעבר של החברות לסליקה יומית של בתי עסק החל מחודש יולי 2021.
- בחודש יולי 2018 אושרה בקריאה ראשונה הצעת חוק פרטית שמטרתה ביטול עמלת הפירעון המוקדם. על-פי הנוסח שאושר, הבנקים יחויבו להציע ללקוחות שני מסלולים בעת לקיחת המשכנתא, אחד המאפשר פירעון מוקדם ללא עמלה, והשני עם העמלה.
- חוק נתוני אשראי צפוי היה להכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2018. לאור עיכובים בהפעלת המאגר ביקש בנק ישראל את דחיית כניסת החוק לתוקף לחודש אפריל 2019, ואז יתחיל לפעול מאגר נתוני אשראי.
- בחודש מרץ 2018 אושר בכנסת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי המסדיר באופן מקיף את דיני חדלות הפירעון של יחידים ושל תאגידים במסגרת חוק חדש וכולל שהחליף שורה של דברי חקיקה שהסדירו את הנושא טרם חקיקת החוק. הוראות החוק צפויות לפגוע ביכולתו של הבנק לגבות את חובותיו, הן בהקשר של לקוחות עסקיים והן פרטיים. החוק יכנס לתוקף בחודש ספטמבר 2019. כך למשל, במסגרת החוק, הועברה חלק מהעדיפות הניתנת לבעלי שעבוד צף (לרוב, הבנקים) לטובת הנושים הכלליים הלא מובטחים (שהם לרוב ספקים או לקוחות): בהקשר זה נקבע כי זכאותם של הנושים המובטחים בשעבוד צף לגבות את מלוא חובם תוגבל, כך ששיעור החוב שניתן יהיה לפרוע באמצעות השעבוד הצף לטובתם יעמוד על 75% מהחוב המובטח בלבד, ואילו יתרת חובם תיפרע כחוב כללי בלתי מובטח. בנוסף, החוק מצמצם את יכולתם של הבנקים להיפרע מהשיעבוד עבור מרכיב ריבית הפיגוריים. כלפי יחידים, החוק מקל ומפשט את תהליכי פשיטת הרגל וההפטר - קובע שבמקום הליכים נפרדים של הפטר ופשיטת רגל, הפטר יהפוך להיות חלק מובנה מהתהליך וכך חייבים יקבלו במצב רגיל הפטר תוך ארבע שנים וחלק מהחייבים יקבלו הפטר גם תוך שנה; הערכאה המוסמכת לניהול התהליך תעבור מבית המשפט המחוזי לשלום, כאשר חלק ניכר מהליכי חדלות הפירעון של יחידים יועבר לניהול יחידה מנהלית - כונס הנכסים הרשמי. הבנק נערך ליישום החוק.
- בחודש יולי 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 470 בנושא כרטיסי חיוב. במסגרת העדכון, נקבע כי החל מחודש פברואר 2019 על הבנקים להעביר לחברות כרטיסי האשראי (מתפעלות ההנפקה) את הכספים בגין עסקות כרטיסים בנקאיים, במועד שבו נדרש המתפעל להעביר את הכספים לסולק, ללא תלות במועד חיוב הלקוחות וללא תלות בזהות הסולק. בהתאם, האחריות על גישור בפערי הזמנים בין מועד החיוב של הלקוח לבין המועד שבו המתפעל נדרש לשלם לסולק, היא של הבנק.

כמו-כן, במסגרת העדכון, נקבע כי הסכמי תפעול חדשים בין מנפיק בנקאי (בנק) למתפעל הנפקה (חברת כרטיסי אשראי), שנחתמו עד ליום 31 בינואר 2022, יומצאו למפקח. לגבי בנק בעל היקף פעילות רחב, הסכם התפעול טעון את אישורו של הפיקוח על הבנקים.

יזמות רגולטוריות אלו משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועל הוצאותיו, ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

לפרטים נוספים בנושא רפורמות מרכזיות נוספות ראה [פרק חברות מוחזקות עיקריות](#), קבוצת ישראל לטובת לטובת וכן ביאור 35 בדוחות הכספיים לשנת 2017.

4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2017. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בודקה, כי האומדנים וההערכות שישמשו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי. אומדני הנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2017.

4.2. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Oxley Sarbanes" שנחקק בארצות-הברית. ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הוראות, בחינה של אפקטיביות נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות.

הבנק מבצע עבור שנת 2018, כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור השנה השוטפת. עיקר פעילות זו, על-פי המתוכנן, מבוצע במהלך המחצית השנייה של השנה.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 בספטמבר 2018 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

ארי פינטו
המנהל הכללי

עודד ערן
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 14 בנובמבר 2018

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרייך במועד קבוע מראש.

איגום

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות, המתבצע על-ידי רכישת מצרף של תזרימים צפויים, שקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות-ערך, הניתנים להנפקה.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל

באזל 2/באזל 3 - תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רוברד 1 והון רוברד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רוברד 1

הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רוברד 1 והון רוברד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רוברד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter - מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגילי ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

ניהול המשכיות עסקית

גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לשמור על קיומו של הבנק כישות פיננסית פעילה ואיתנה, ויכולתו להמשיך ולספק שירות מיטבי ללקוחותיו גם בעיתות חירום ושיבושים תפעוליים משמעותיים.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פעילות מופסקת

בהתאם לתקינה האמריקאית, פעילות מופסקת מוגדרת כרכיב של ישות (או קבוצת רכיבים), העומד בשני הקריטריונים הבאים:

1. הרכיב מקיים את הקריטריונים של "מוחזק למכירה".
2. מדובר ב: א. שינוי אסטרטגי ו-ב. שיש לו או שתהיה לו השפעה מהותית על פעילויות הישות והתוצאות הפיננסיות שלה.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שעת חירום

תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה הכרזה על מצב מיוחד בעורף או הכרזת המפקח על שעת חירום.

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

B2B

Business To Business – פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

B2C

Business To Consumer – פעילות עסקית אשר בה מוכרים מוצרים או מספקים שירותים לצרכן הסופי.

B.O.T

Build Operate Transfer – הסדר מימון פרויקטים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.

CVA

Credit Valuation Adjustment – חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Dodd-Frank

Dodd-Frank Act – תקנות פדרליות בארצות-הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות במערכת הפיננסית בארצות-הברית ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation – רגולציה של האיחוד האירופי אשר אומצה בשנת 2012 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות בשווקי הנגזרים באיחוד האירופי, ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act – חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation – התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

GRI

Global Reporting Initiative – תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process – תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country – ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio – היחס בין סכום הלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market

פעילות מסחרית המבוצעת עם עסקים בינוניים, לרוב בארצות-הברית.

MTM

Mark to Market - שערך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan - אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk - מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

VOLCKER

Volcker Rule - חוק וולקר הוא דבר חקיקה אמריקאי החל על תאגידים בנקאיים מסוימים וכולל איסורים והגבלות הנוגעים לפעילות מסחר נוסטרו (proprietary trading) ולפעילות השקעה ו/או מתן חסות בקרנות מכוסות (covered funds) כהגדרתן בחוק וולקר.

א

איגוח 268,156,154,153,117,36

אנשים קשורים 238

אשראי לציבור ,56,55,54,53,52,51,47,46,45,44,42,26,22,14,8

,133,132,131,130,114,112,109,104,99,70,69,61,60,59,58,57

,190,189,188,187,186,185,184,182,178,174,170,166,135,134

,204,203,202,201,200,199,198,197,196,195,194,193,192,191

,218,217,216,215,214,213,212,211,210,209,208,207,206,205

268,267,261,257,254,251,248,246,244,243,242,240,239,219

ג

גידור ,155,154,122,121,120,119,117,112,103,74,50,42,25,21,20

248,159,158,157,156

ד

דיבידנד ,153,142,141,117,113,109,107,106,105,48,32,31,14,8

229,228

ה

הון מניות 107,106,105,35

הלבנת הון 251,245,88,18

הלוואות לדיור ,73,61,60,59,58,57,56,51,47,46,45,44,36,27,26,8

,178,176,174,172,170,168,166,164,132,131,130,113,92,75,74

,197,196,195,194,193,192,191,188,187,186,185,184,182,180

242,241,235,231,212,211,199,198

הליכים משפטיים 232,90,89,49,18,7

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 202,201,200

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 254,22

ו

ועדת שטרות 249,238,230,90

ז

זכויות עובדים 141,140,139,138,137,136,108,99

ח

חובות פגומים ,170,166,132,131,130,69,66,65,64,53,52,14,13

,201,200,199,198,197,196,195,194,193,192,191,182,178,174

261,257,216,210,209,208,207,206,205,204,203,202

י

ירידת-ערך 112

ה

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה ,185,184,99,49,48,47,46,45,29,8

238,235,189,188,187,186

מגזרי פעילות פיקוחיים ,166,164,99,47,46,45,44,41,38,37,8,7

248,188,187,186,185,184,182,180,178,176,174,172,170,168

מדינות זרות 28

מימון ממוכף 37,9

מינוף 148,147,146,145,144,143,142,141,99,36,12,8

מסגרות אשראי 231,212,91,27

ו

נגזרים ,82,80,78,76,70,69,63,61,60,59,58,57,56,42,31,27,20,8

,159,158,157,156,155,154,136,118,117,116,112,108,104,99,84

,222,221,220,219,218,217,216,215,214,213,163,162,161,160

,261,260,259,258,257,253,248,247,229,228,227,226,225,224

268,267,266,265,264,263,262

ניזילות 250,163,153,149,148,88,87,69,50,32,12,8,7

ניירות-ערך ,50,48,42,41,35,33,29,28,26,25,20,14,13,12,11,8

,120,119,116,113,109,108,104,103,99,88,69,61,60,59,58,57,56

,147,146,132,131,130,129,128,127,126,125,124,123,122,121

,200,199,198,197,196,195,194,193,192,191,190,189,150,149

,215,214,213,211,210,209,208,207,206,205,204,203,202,201

,259,257,238,237,226,225,224,222,221,220,219,218,217,216

268,263,261

נכסים אחרים ,189,132,131,130,108,104,61,60,59,58,57,56,36

,203,202,201,200,199,198,197,196,195,194,193,192,191,190

262,258,215,214,213,211,210,209,208,207,206,205,204

נכסי סיכון 182,178,174,170,166,142,36,34,12

ו

סייבר 15

סיכון אשראי ,59,58,57,56,54,52,51,50,36,34,28,27,22,14,8,7

,160,142,134,133,132,131,99,72,71,70,69,66,65,64,63,62,61,60

,201,200,199,198,197,196,195,194,193,192,191,190,163,161

254,250,239,212,211,210,209,208,207,206,205,204,203,202

סיכונים אחרים 50,15

סיכון מוניטין 89,50,15,7

סיכון מימון 87

סיכון ניזילות 163,87,50,12,7

סיכון סביבתי 89,7

סיכון ריבית 76,50,32

סיכון שוק 163,76,50,36,8,7

סיכון תפעולי 163,142,88,50,36,34,7

ע

עמלות 8, 13, 14, 19, 22, 23, 23, 37, 38, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 91, 102,
114, 150, 151, 164, 168, 172, 176, 180, 184, 185, 186, 187, 188, 231,
235, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 246, 248, 255, 256, 257, 261
ענפי משק 8, 27, 29, 59, 61, 62, 63, 70

פ

פיקדונות הציבור 14, 26, 29, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
99, 104, 112, 116, 135, 166, 170, 174, 178, 182, 184, 185, 186, 187, 188,
213, 214, 215, 217, 218, 219, 239, 240, 243, 244, 246, 247, 248, 259,
260, 263, 264, 267

ר

רווח למניה 102, 111, 115

ש

שווי הון 20, 25, 30, 35, 76, 77, 78, 80, 82, 84, 86, 99, 103, 112, 118,
119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 137, 157, 158,
159, 160, 161, 162, 163, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 221,
222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 253

ת

תגמול 33, 106, 107, 146, 237, 268
תיק למסחר 28
תשלום מבוסס מניות 105, 106, 107, 108